

#UTAVEØS:

Nå kan du skrive under mot EØS!

Sidene 4-5

OPPROP:
UTAV EØS!

**Bli
medlem
i Nei til EU!**

Send følgende SMS-melding
NEITILEU <DITT NAVN
OG POSTADRESSE> til
2090 (200,-)

LOKALVALKAMP:

**EØS påvirker
kommunar og
fylke**

Side 4-5

UT AV EU I 2017?

**Storbritannia
sier ja eller nei
til EU**

Side 12-13

KOMMENTAR:

**Er Berlin
EUs reelle
hovedstad?**

Side 14-15

TISA truer tjenestetilbud

Framtidas fortjeneste vil ligge på salg av tjenester framfor ting. Stadig flere ser det, for eksempel mannen bak bemaningsselskapet Orange Helse, som tidligere solgte stillaser. Bokstavene TISA står for Trade In Services Agreement og er en frihandelsavtale for salg av tjenester der Norge er med.

Da WTO (Verdens handelsorganisasjon) ble for demokratisk, opprettet de rikeste medlemslandene TISA. 50 land, der 28 av dem er i EU, ønsket en egen avtale, da GATS, WTOs tjenesteavtale ikke gikk langt nok. 70 prosent av all økonomi er i verden av handel med tjenester, og TISA-landene står for over 70 prosent av verdens tjenestehandel.

Målet er liberalisering og forenkling, enklere tilgang for internasjonale selskaper i hele frihandelsområdet. Det skal være dokumenter som viser at målet rett og slett er liberalisering av verdenshandelen. Pressgruppa og heiangjengen teamtisa.org er organisert av amerikansk storkapital og slår fast at TISA er det mest lovende som har skjedd de siste ti årene. USA er svært ivrig når det gjelder TISA. Et eksempel er Walmart som ønsker at TISA skal stoppe restriksjoner på alkohol og tobakk. De ønsker en avtale som regulerer det offentlige rett til å regulere, kan Norge virkelig være med på det?

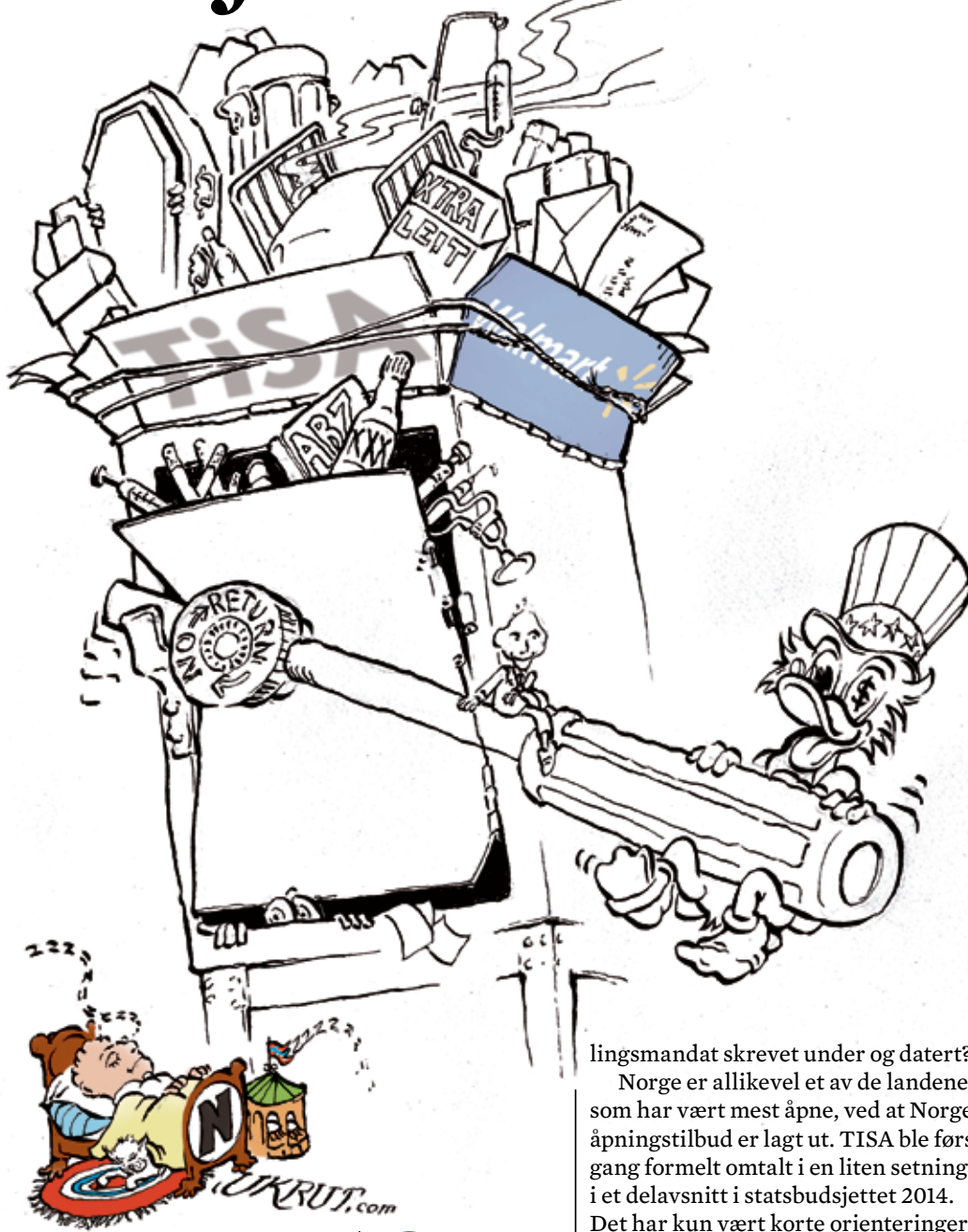
Norge er med og Norge forhandler. Det ble tidlig sagt at norske velferdstjenester ikke skulle inngå i avtalen. Men på vegne av norske velferdstjenester, folkestyre og demokrati er jeg bekymret. Alle velferdstjenester som har private tilbydere vil inngå i TISA. Altså inngår skole, barnehage, sykehjem, postombæring med mer. Helse og utdanning skal ifølge Utenriksdepartementet være unntatt, men hva med friskoler og privatiserte sykehjem? Avfall er privatisert, brannvesen kan privatiseres. Til slutt vil bare forsvar, politi og domstolen unntas.

Målet er å redusere handelshindre for salg av tjenester. Enkeltland kan bli tvunget til å avvike lover som regnes som handelshindre. Avtalen er irreversibel. En regjering kan altså ikke oppheve en liberalisering som forrige regjering åpnet for. Dette er det såkalte skralleprinsippet. Liberaliserings-takten kan bare økes, ikke minskes. Demokrati blir handelshindring. Noe annet som skremmer er frys-prinsippet om minimumsnivå. Det er ikke mulig å gå strengere til verks enn avtalen var

da den ble underskrevet.

Alle handelsavtaler har konflikt-løsningsmekanismer. Tvisteløsninger i TISA skal tas utenfor politiske fora av utvalgte dommere, dette kalles investor-stat-tvisteløsning. Tilsvarende ordninger i andre avtaler viser at dommerne i stor grad er et fåtall hvite menn i «sin beste alder». Hva med demokrati, likestilling og mangfold? FN har nylig hevdet at investor-stat-tvisteløsning er et overgrep mot alminnelige borgerrettigheter og demokrati og vil gå utover lønsmottagere, forbrukere og vanlige innbyggere.

Hvem vil tjene på stadig mer liberalisering? Er det forbrukerne? Hvorfor forhandles alt i største hemmelighet? Hvorfor måtte det lekkasjer fra WikiLeaks til for at vi skulle få vite om dette? Hvorfor er ikke Norges forhand-

lingsmandat skrevet under og datert?

Norge er allikevel et av de landene som har vært mest åpne, ved at Norges åpningstilbud er lagt ut. TISA ble første gang formelt omtalt i en liten setning i et delavsnitt i statsbudsjettet 2014. Det har kun vært korte orienteringer underveis. Frps Morten Høglund lovet publisering av to bakgrunnsnotat til forhandlingene – de er ikke publisert. UD ga etter hvert for press og offentliggjorde mandatet, men flere hevder at det i prinsippet ikke er noe skikkelig mandat.

Nei til EU er bekymret, dette ligner på alle løftene i forkant av EØS-avtalen om alt som ikke skulle inngå. Hvor lenge holdt det? Råderetten over naturressursene, alkoholpolitikken, likestilling, distrikts- og regionalpolitikken og arbeidslivet røyk. Hvordan vil det gå med for eksempel arbeidslivspolitikken og velferdstjenester med en TISA-avtale? I bærebjelkene våre står det at vi vil jobbe mot internasjonale avtaler som overstyres demokrati og folkestyre. TISA vil true velferdstjenestene og gi økt profitt på færre hender!

AV KATHRINE KLEVELAND

Leder i Nei til EU

kathrine.kleveland@neitileu.no

Tegning: Pål Hansen, alias UKRUT.no

Trusselen fra EU

Store deler av EU er i dag et sosialt og økonomisk katastrofeområde. Det bekreftes av en strøm av rapporter fra EU-kommisjonen, Euro-LO, ILO, OECD – og av alle, også IMF.

Det er mer ufrivillig deltids- og midlertidig arbeid, mer svart arbeid og stadig flere «working poor», mennesker som ikke tjener nok til livets opphold sjøl om de er i fullt arbeid. Les boka til Ingeborg Eliassen («Harde tider. Det nye arbeidslivet i Europa») som kom ut før jul! Der får du virkelig krisehverdagene og menneskene (!) inn på livet.

Inntektene for de lavest lønte presses ubønhørlig nedover – dels av kampen alle mot alle om de alt for få jobbene – dels av den krisepolitikken som bygger på at lavere lønn er veien ut av krisa.

Gjennom EØS har Norge bundet seg til å sette til side alle norske lover, forskrifter og administrative beslutninger som er i strid med EU-traktatens grunnleggende prinsipper eller med en EU-lov for det indre markedet – både de lovene som gjelder i dag og alle som kommer til å bli vedtatt.

Derfor må vi spørre: Kan EØS-avtalen være bra for oss i Norge når regelverket for det indre markedet raserer arbeidslivet i EU-land?

Seks år ut i krisa er Europa eneste større region i verden hvor arbeidsløsheten har bitt seg fast. I eurosonen er 18 millioner registrert som arbeidsløse – og de mange krisene, finanskrisa, bankkrisa, gjeldskrisa og samfunnskrisa, får hele skylda. Men arbeidslivet i EU har vært i krise i over tretti år, uten at det fikk særlige oppslag i media før finanskrisa slo ut.

I 2007 og 2008, før finanskrisa, var det 12 millioner arbeidsløse i eurosonen. Siden eurolanda strevde med en arbeidsløshet på fra 10 til 14 millioner i femten år før finanskrisa slo ut høsten 2008, må det være grunnleggende trekk ved EU som skyver arbeidsløsheten i været også i «normale tider».

Den mest grunnleggende endringen av EU kom med gjennomføringen av det «indre markedet» fra 1986. I alle sektorer og bransjer skulle konkurransen slippes fri. Overalt i EU skulle det indre markedet «sikre alle EU-land markedsadgang» til det store vesteuropeiske markedet. Det var akkurat det som ble problemet. Det betydde alles kamp mot alle i stadig skarpere konkurranse om

Også Norden truet. Nordmod-rapporten viser at også de nordiske samfunnene kan bli endret til det ugjenkjennelige. Rapporten ble lagt fram på et møte for de nordiske sosialdemokratiske partiene og fagbevegelsen i 2014. Bildet viser pressekonferansen med partilederne Helle Thorning-Schmidt (Danmark), Jonas Gahr Støre (Norge) og Stefan Löfven (Sverige). FOTO: ARBEIDERPARTIET/ADRIAN NØTTESTAD

I 2007 og 2008, før finanskrisa, var det 12 millioner arbeidsløse i eurosonen.

DAG SEIERSTAD

Standpunkt 3-2015

markedsandeler. Den som vant, kunne bare vinne på bekostning av andre.

Aldri hadde arbeidsløsheten i EU vært så høy som i 1993, det året da det indre markedet skulle ha slått ut i full blomst. Da var det nesten 14 millioner arbeidsløse i de land som etter hvert skulle bli medlem av eurosonen.

EU-kommisjonen oppsummerte resultatet slik: «Jobbtryggheten har avtatt i så godt som alle sektorer av økonomien og selv svært store, etablerte selskap finner det nå vanskelig, om ikke umulig, å garantere stabile ansettelsesforhold.» (Employment in Europe, 1993)

Ikke en eneste EU-regjering har noen gang stilt spørsmål ved det markedsliberale fundamentet for EU-politikken. Men Norden greier seg jo bra – enda alle nordiske land er en del av EUs indre marked – vil noen innvende.

Forskningsmiljøer i fem nordiske land sendte gjennom det omfattende Nordmod-prosjektet i fjor høst et

AV DAG SEIERSTAD

Varamedlem til styret i Nei til EU

standpunkt@neitileu.no

samla varsko til alle som har trodd at nordiske samfunn lett kan ta vare på særtrekk som små forskjeller på folk, arbeid til nesten alle og et oversiktlig og solidarisk organisert arbeidsliv. (<http://fafoarkiv.no/nordmod2030>)

Slik er det ikke lenger. Også i nordiske land går flere enn før uten arbeid, og av dem som har en jobb å gå til, har stadig flere ikke lenger det som kan kalles «ordna lønns- og arbeidsforhold».

Motkreftene til utviklingen kan komme til å svekkes og utmanøvreres så raskt at de ikke kan hindre at det ender med et ras som på kort tid endrer nordiske samfunn til det ugjenkjennelige – frykter Nordmod-forskerne.

Foreløpig er de sosiale virkningene mildere i Norge enn i mange EU-land. Én grunn til det er at arbeidsløsheten er lavere i Norge, at flere er i jobb – og at det er lettere å finne en ny jobb om en mister den forrige. Det gir ikke bare trygghet, men også et visst herredømme over eget liv.

En annen grunn er at fagbevegelsen har større innflytelse på samfunnsutviklingen i Norge enn i de fleste EU-land. Vi har en kombinasjon av sentrale tariffoppgjør og forbundsvise oppgjør som vanligvis er godt koordinert, og som fastlegger viktige trekk ved samfunnet vårt også langt utover lønns- og arbeidsvilkår. Og på mange arbeidsplasser har vi fagforeninger som vaktbikkjer for et arbeidsliv med anstendige standarder.

Men mye slikt har rakna fullstendig i andre land i Europa. Det kan rakne også i Norden, advarer forskerne.

UNDERSKRIFTSKAMPANJEN I GANG:

– Bruk lokalvalkampen til å samle underskrifter!

Nei til EU vil bruke sommaren og **lokalvalkampen** til å sette fokus på EØS og den lokale handlefridomen og å samle inn underskrifter for å bli kvitt EØS-avtalen.

Klare til å samle inn underskrifter. Dei tilsette i Nei til EU er klare til å samle inn underskrifter mot underskriftskampanjen. Skriv under du også på utaveos.org.

Frå 1. juli kan du skrive deg på oppropet «Hvorfor skal EU bestemme over Norge når folket har sagt nei?», som ligg på utaveos.org. Gjennom sommaren, i lokalvalkampen og vidare skal lokal- og fylkeslag i Nei til EU samle inn underskrifter og legge dei inn på nettsida. Også på sosiale media kan ein skrive seg på oppropet.

– Underskrivarane krev at EØS-avtalen skal erstattast av ein handelsavtale, seier Kathrine Kleveland.

– Vi meiner at Noreg må forhandle fram ein handelsavtale med EU, med minst like gode vilkår for fiskeri og landbruk som i dag. Vi meiner det norske folket skal avgjere om vi skal ha EØS-avtalen gjennom ei folkerøysting.

Lokale konsekvensar

Fram mot lokalvalet vil Nei til EU setje fokus på konsekvensane av EØS-avtalen for kommunane og fylkeskommunen.

– Lokaldemokratiet er ein hjørnestein for korleis vi organiserer landet vårt. Dei siste tiåra har EU teke stadig sterkare grep om norske lokalsamfunn.

Kathrine Kleveland.

AV SINDRE HUMBERSET

sindre.humberset@neitileu.no

EØS-avtalen har flytta makt frå kommunestyresalen til Brussel.

Påverkar tre av fire saker

Norsk institutt for By- og regionforskning (NIBR) gav i 2008 ut ein rapport på grunnlag av saksakta til 15 kommunar og fem fylkesting. Rapporten konkluderte med at 73 prosent av alle sakene i kommune- og fylkestingsmøta vart påverka av EU og EØS-avtalen.

– Reglane i EØS-avtalen set rammer for sentrale tenestesektorar og påverkar nær sagt alle roller ei kommune har. Kommunen som arbeidsgjevar, tilsynsorgan, tenesteleverandør, eigar, kjøpar, leverandør, og lokalsamfunns- og næringsutviklar, seier Kleveland.

– Det er viktig at kommunane i det daglege freistar å finne, prøve ut og kanskje utvide dei handlingslukene som regelverket gjev. På den måten vil dei utnytte handlefridomen innanfor avtalen, seier ho.

Tre hovudhinder i EØS

For å utnytte handlefridomen innanfor avtalen må ein kjenne dei viktigaste skrankane som avtalen set. De tre

viktigaste er:

- EØS-avtalen sitt forbod mot offentlig støtte. Dette gjer det vanskelegare å gje regional- og næringsstøtte.
- Konkurransereglane. EØS-avtalen skal leggje til rette for fri konkurranse på tvers av landegrensene i EU og EØS-området.
- Kravet om anbod ved offentlege innkjøp. Innkjøp og prosjekt over fastlagte terskelverdiar må leggjast ut i hele EØS-området.
 - EØS-reglane gjeld ikkje såkalla uprioriterte tenester, til dømes helse- og sosialtenester, undervising og kulturtjenester. Likevel har norske styresmakter valt å la anbodsreglane omfatte også slike tenester, seier Kleveland.
 - Vi har hatt særskilte unntak for anbod til ideelle organisasjonar for omsorgstenester. EUs nye regelverk vil gjere det umogleg å reservere anbod for ideelle organisasjonar. Noko Kirkens Bymisjon med fleire er uroa over, seier ho.

Skienmodellen eit godt døme

Engasjerte innbyggjarar som har gått inn i lokalpolitikken fordi dei ønskjer å

EØS-avtalen. Her testar Tale Marte Dæhlen og Lill Fanny Sæther ut prøveversjonar av det nye materialet som er laga til FOTO: EIVIND FORMOE

gjere kommunen sin best mogleg, kan miste motet av direktiv og reguleringar vedtekne i Brussel.

– Då er det hyggeleg å kunne drage fram døme på nokre som har teke kampen og vunne.

I Skien ville politiske krefter og fagrørsla at kommunen skulle stille større krav når dei er byggherre. Dette er etter kvart kjent som «Skienmodellen».

– Eitt av krava var at alle kommunale byggeprosjekt skal vere aktive lærlingplassar, for å hindre at det skal vere konkurransefortrinn å kutte ut lærlingplassar. ESA såg dette som konkurransevridande og i strid med EØS-avtalen.

– Heldigvis vart vurderinga utfordra i fleire runder av LO og NHO, som klarte å vise at EØS ikkje kunne hindre krav om aktive lærlingplassar eller dei andre krava som vart stilt.

Analysesenteret i Trondheim

Analysesenteret er Trondheim kommunes sitt eige laboratorium for å ta prøver av vatn, mat, luft og miljø. Hovudaktiviteten er å sikre innbyg-

Rita Ottervik.

gjarane i og rundt Trondheim gode og trygge omgjevnader, vatn og matvarer. I tillegg sel senteret tenester til andre. EFTAs overvakingsorgan ESA gjekk til sak mot Trondheim kommune, men kommunen laga ei løysing som sikra senteret for framtida. Kommunen kan drive Analysesenteret slik dei gjer i dag, med nokre endringar. Tiltaka som er sette i verk, blir akseptert av ESA.

Det tok fleire år og millionar av kroner å handtere saka for Trondheim kommune.

Ordfører Rita Ottervik (Ap) seier avklaringa frå ESA er svært gledeleg for heile kommune-Noreg.

– Dette er en fantastisk nyhet, det åpner for at kommuner kan drive slike virksomheter på en måte som ESA aksepterer. Det handler om å sørge for at de deler av Analysesenterets virksomhet som er i konkurranse med private aktører konkurrere på lik linje med de private. Det betyr for eksempel at denne delen organiseres som et eget AS, betaler husleie til kommunen og leie av laboratorier, seier Ottervik.

Skriv under oppropet

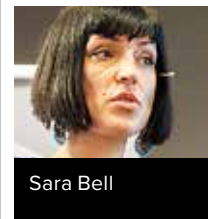
- Du kan skrive under oppropet frå 1. juli.
- Oppropet ligg på utaveos.org.
- Der kan du finne heile oppropsteksten, oversikt over underskrivarar og skjema for å skrive deg sjølv på.

Hilde Nylén

Hilde er ny generalsekretær

■ Som meldt i førre nummer av Standpunkt skal Vigdis Hobøl gå av som generalsekretær i Nei til EU. No har styret tilsett Hilde Loftesnes Nylén som ny generalsekretær. Mange vil kjenne Hilde frå tidlegare. Frå 2007 til 2013 arbeidde ho i Nei til EU som fagleg sekretær. I tillegg til arbeidet som fagleg sekretær hadde ho også ansvar som landsmøtekoordinator frå 2010 til 2012 og oppfølgingsansvar for fylkes- og regionssekretærene i 2013. Dei to åra ho var borte frå Nei til EU var ho tilsett i Vestre Toten kommune. Sidan ei av oppgåvene Hilde har i kommunen, er å arrangere valet, kjem ho til Nei til EU først i september.

Sara Bell

Vellukka kvinnekongress

■ Nei til EUs kvinnekongress gjekk av stabelen 25.–26. april. Den godt besøkte kongressen hadde eit rikhaldig program, der den raude tråden var sosial dumping i kvinneyrker, TISA og TTIP.

På programmet stod Paul Bjerke frå De Facto, Sara Bell frå Fagforbundet, Lise Rødland frå Attac, Rolf Rynning-Hansen frå Fagforbundet og Eli Berg, førsteamanuensis ved Universitetet i Oslo.

1.

2.

VIDAR HELGESEN PÅ NEI TIL EU-KONFERANSE:

– EØS-avtalen måker inn EU-rett

– **E**ØS-avtalen har vært en metode for å måke EU-rett inn i norsk rett, sa EU- og EØS-minister Vidar Helgesen på Nei til EUs faglige konferanse i april.

Uenighet om EØS-avtalens konsekvenser for norsk arbeidsliv stod ikke uventet på dagsordenen da EU- og EØS-minister Vidar Helgesen, sjeføkonom i LO Stein Reegård, leder i LO i Oslo Roy Pedersen og leder i EL & IT Forbundet Jan Olav Andersen møttes til debatt på konferansen om fagbevegelsen og EØS i Oslo 24. april.

– EØS-avtalen har vært en metode for å måke EU-rett inn i norsk rett.

10 000 EU-vedtak har Norge fått inn i lovverket siden vi ble med i EØS, sa Helgesen.

Helgesen mente at det var bred enighet om den såkalte «norske modellen» som baserer seg på blant annet åpen økonomi med fri handel og kjøp av varer og tjenester overalt.

– Vi vil videreføre trepartssamarbeidet, sa Helgesen og påpekte at de som er redde for EØS-avtalen og det europeiske samarbeidet og hva det gjør for norsk nærings- og arbeidsliv, de burde ha mareritt for hva Asia betyr for norsk økonomi og norsk konkurransekraft.

I sin innledning påpekte Vidar

Helgesen at EØS-avtalen er vår livline til det europeiske markedet. Den kan ikke erstattes av en klassisk frihandelsavtale.

Denne påstanden var spesielt Jan Olav Andersen uenig i da han oppsummerte debatten med at han ville svare nei hvis det ble spurt om vi trenger EØS-avtalen.

AV JOHN ØYSLEBØ

john.oyslebo@neitileu.no

3.

VERDT Å VITE:

10 grunner til at EU vil ønske en fornyet handelsavtale med Norge

Norge har varer EU trenger, og vi er et kjøpesterkt marked for EU. Det vil være økonomisk selvsikring for EU å forstyrre handelen med Norge. Både Norge og EU har gode erfaringer med å praktisere tosidige (bilaterale) avtaler og kompetanse i å forhandle fram slike avtaler.

Her er ti grunner til at EU vil ønske en fornyet handelsavtale med Norge om EØS-avtalens sies opp.

1 Forhandlinger følger naturlig av EØS-avtalen

EØS-avtalens artikkel 127 sier at avtalen kan sies opp med ett års varsel. Da skal frihandelsavtalen som gjaldt før EØS igjen regulere handelen. Frihandelsavtalen sikrer tollfrihet for industrivarer til og fra EU. Avtalen regulerer ikke tjenestehandling, og det vil være naturlig for EU å ville gå i forhandlinger om en fornyet avtale.

2 Norge er et kjøpesterkt marked

EØS-avtalen regulerer markedsadgang begge veier. Ser vi bort fra olje og gass, kjøper vi vel så mye varer fra EU som vi selger til unionen. EUs eksport til Norge i 2013 var på 425 milliarder kroner. EUs eksport til Norge har økt med 250 prosent siden 1992. EU har interesse av å inngå en fornyet handelsavtale som beholder dagens frihandel med tjenester.

3 EU trenger energi

Norge har varer og tjenester EU trenger. Derfor var Norge i 2013 på femteplass av landene EU importerer mest fra bare slått av Kina, USA, Russland og Sveits. EU er avhengig av norsk olje og gass. Mer enn 60 prosent av gassen og mer enn 80 prosent av oljen EU bruker, er importert. Stortingsmeldingen om avtalene med EU fastslo at Norge er viktig for unionens forsyningssikkerhet.

4 EU trenger fisk

EU importerer over 60 prosent av sjømaten som forbrukes i medlemslandene, og Norge er den største leverandøren. Eksporten av fisk fra Norge til EU har over tid økt betydelig, men utviklingen går i retning av at andre markeder øker enda mer. EU på sin side trenger fisk både som råvare og som ferdigprodukt. Både for foredlingsindustri og forbrukere i EU er det i egen interesse at fisken importeres billig og enkelt.

5 EU trenger mineraler og metaller

På verdensbasis er mineraler og metaller råvarer i ferd med å bli knapphetsgoder. I 2010 publiserte EU en rapport om kritiske råvarer for unionen. Rapporten viser at Norge er en viktig eksportør av flere av de råvarene EU trenger. Viktige ressurser er kalkstein (92 prosent av importen), aluminium (11 prosent markedsandel) og titan (26 prosent markedsandel).

6 EU ser mot nordområdene

I EU er det en betydelig interesse for nordområdene og ressursene som finnes der. EU som institusjon har i dag ingen legitim tilgang til det arktiske samarbeidet. Likevel har EU utviklet en egen Arktis-strategi og forsøker å få en fast observatørplass i Arktisk råd. Norges posisjon i nordområdene kan utnyttes i forhandlinger om en ny avtale mellom Norge og EU.

7 Norge er en stor netto-bidragsyter til EU

Norge betaler 6,6 milliarder kroner i året for EØS-avtalen. Den største utgiftsposten er de såkalte EØS-midlene, som skal gå til utviklings- og utjevningstiltak i Øst-Europa. Norge betaler 3 milliarder kroner årlig (2009–2014). Deltagelsen i EUs programmer og byråer koster hvert år 3,3 milliarder kroner, og 100 millioner årlig til ESA og EFTA-domstolen.

8 EU har frihandel som målsetning

EU bygger på en politisk ideologi som forplikter unionen til å utvikle nye handelsrelasjoner. En naturlig videreføring av grunnsetningen om fritt marked i unionens traktater er at EU også ønsker å liberalisere handelen med andre land og regioner. Derfor er det usannsynlig at EU skulle nekte å forhandle med Norge om en ny handelsavtale.

9 EUs mange handelsavtaler

EØS er en spesiell og ubalansert avtale. Det normale i internasjonal handel er bilaterale handelsavtaler. EU har over 30 aktive frihandelsavtaler. Nesten alle avtalene er tosidige, det vil si at de er inngått mellom EU og ett land utenfor unionen. Det er utenkelig at EU ikke skulle ønske å ha en frihandelsavtale med Norge.

10 EU handler realpolitisk

Norge har sagt nei til EU-medlemskap to ganger. Begge gangene var EU interessert i å finne ordninger som utviklet handel og samarbeid med Norge. Da befolkningen i Sveits avviste EØS-avtalen i en folkeavstemning i 1992, satte EU og Sveits seg ved tegnebrettet og lagde et skreddersydd avtalesett. Prosessen rundt de sveitsiske avtalene viser at EU

er realpolitisk og kan strekke seg langt for å ivareta sine interesser. Etter at Sveits hadde avvist EØS-avtalen måtte EU spørre seg: Kunne det virkelig være noen økonomisk eller politisk fordel i å finne skreddersydd bilaterale løsninger for et land som hadde sagt nei til det indre markedet?

AV MORTEN HARPER

morten.harper@neitileu.no

1. EU- og EØS-minister Vidar Helgesen var innleder på Nei til EUs fulltregnede faglige konferanse 24. april. Her samtaler han med Boye Ullmann, faglig leder i Nei til EU.
2. Nyvalgt leder i EL & IT Forbundet, Jan Olav Andersen, hilser på Vidar Helgesen.
3. Sjeføkonom i LO Stein Reegård, Vidar Helgesen, leder i LO i Oslo Roy Pedersen og Jan Olav Andersen.

FOTO:
EIVIND FORMOE

MEIR GENERØS ENN EU SJØLV:

– Helgesen er ein elendig forhandlar

– EU- og EØS-minister Vidar Helgesen er ein elendig forhandlar. Ein auke på nær **800 millionar over fem år** er langt frå småpengar, seier Kathrine Kleveland, leder i Nei til EU.

Etter langvarige forhandlingar med EU om den såkalla EØS-kontingenten kom Vidar Helgesen i EØS-rådet i mai med eit tilbod om 778 millionar kroner for femårsperioden, som er ei auke på 5,2 prosent.

– Vi ønsker å komme til en konklusjon, og derfor har vi kommet med et nytt tilbud, sa Helgesen til NTB 20.5.

Helgesen hevda at tilbodet svarar til den «nominelle auken» i EUs eige samhøyrslfond til utjamning av sosiale og økonomiske skilnader innan unionen.

– Det er fortsatt stor avstand, men vi sier nå at vi vil videreføre et sjenerøst norsk bidrag på nivå med det EU selv har økt, sier Helgesen til norsk presse i Brussel, sa han til NTB.

EU kuttar sjølv

Tilbodet frå Helgesen baserte seg på at EU ville auke fondet med om lag fem prosent, men EU-kommisjonen sitt eige framlegg som vart lagt fram i slutten av mai, viser tvert imot at EU sjølv vil kutte i disse pengane.

– Regjeringa har tidlegare avvist å auke midlane, med god grunn. Dette er eit gedigent tilbaketog og understreker nok ein gong kor unnnfallande regjeringa er for EU, seier Kathrine Kleveland, leiar i Nei til EU. Ho peiker på at Noreg ikkje er forplikta til å betale noko som helst etter sjølvne EØS-avtalen.

– Det er uakseptabelt å auke midlane. Vi betalar allereie over tre milliardar kvart år. Dersom regjeringa vil auke bistandsmidlane, er det andre delar av verda som treng dei meir, seier Kleveland.

– Ingen dårleg forhandlar

Vidar Helgesen har ikkje forsvart regjeringa sitt tilbod sjølv. Elin Agdestein er stortingsrepresentant og europapolitisk talsperson for Høgre. I eit innlegg i Nationen 4. juni forsvart ho statsråden.

– Nei til EU-leder Kathrine Kleveland kommer med sterke påstander om at EU- og EØS-minister Vidar Helgesen

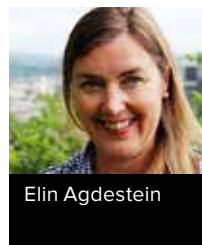
EU aukar ikkje sjølv. Vidar Helgesen hevdar at tilbodet om nær 800 millionar er den same prosentvise auken som EU sjølv legg opp til. Men EU-kommisjonen sitt eige budsjett viser derimot at EU vil kutte i sine bidrag. Kathrine Kleveland meiner dette er dårleg handverk. Her er dei saman på den faglege konferansen. FOTO: TORI AARSETH

sen er en «elendig forhandler» med henvisning til regjeringens tilbud til EU om Norges bidrag til EØS-midlene. Kleveland er ute på et villspor. Det er i Norges nasjonale interesse å bidra til EØS-midlene, skriv Agdestein.

– EØS-midlene er et solidaritetsbidrag fra Norge for å bidra til sosial og økonomisk utjevning innenfor EØS-området. Det handler altså om støtte til de fattigste landene i EU. Det er disse Kleveland velger å sette opp mot andre trengende land i verden. Det ene utelukker ikke det andre.

Agdestein forsvart auken med at dei raudgrøne var verre:

– Når det påstås at statsråd Helgesen er en elendig forhandler, er det verdt å minne om at den siste forhandlingsrunden om EØS-midlene under den rød-grønne regjeringen endte med en økning på over 20 prosent fra perioden før. Til sammenligning er regjeringens

Elin Agdestein

AV SINDRE HUMBERSET

sindre.humberset@neitileu.no

tilbud på en 5,2 prosent økning, som er på nivå med EUs egne budsjettøkninger til samme formål, heiter det.

Tiltak mot ungdomsarbeidsløyse

Nei til EU ønskjer også ei endring i bruken av EØS-midlane.

– EU har teke til orde for eit ekstra fond for tiltak mot den store ungdomsarbeidsløysa i unionen. Slike tiltak trengs. Nei til EU meiner ein betydeleg del av dei eksisterande EØS-midlane bør setjast inn på dette.

– Noreg gjev allereie store summar som kan flyttast til dette fondet. EU sjølv må også setje av pengar – og ikkje minst endre dei uforsvarlege krava om nedskjeringar i kriseråka medlemsland. Det er det viktigaste tiltaket mot arbeidsløysa. Det gjev lite meining å be Noreg om meir pengar for å plastre på såra som EU sjølv skaper fleire og fleire av, seier Kleveland.

Humanitær katastrofe. Den italienske kystvakta har plukket opp en båtlast flyktninger ved øya Lampedusa. Mange andre drukner på veien. FOTO: VITO MANZARI

FLYKTNINGKATASTROFEN I MIDDELHAVET:

Vi deler ansvaret

Denne våren har vi vært vitne til en humanitær katastrofe i Middelhavet. Langt over tusen personer har omkommet på sin ferd mot et bedre liv. De fleste av dem fra afrikanske land. Som de fleste andre mennesker på flukt, flykter de fra krig og fattigdom.

I kjølvannet på tragedien har det kommet forslag fra ulike hold om hva som kan gjøres for å stoppe flyktningestrømmen. Ett av de mer ekstreme forslag var å ta førerne av båtene og konfiskere båtene deres, slik at ikke flyktningene kan krysse havet.

Havet kjøpes opp

Det fikk meg til å tenke tilbake på et seminar om EUs fiskeriavtaler som jeg deltok på under Verdens Sosiale Forum i Tunis i 2013. Meget betegnende het det «Kampen om fisken». Vi fikk høre fra det tunisiske fiskerlaget at antallet av fiskere som la opp, hadde økt dramatisk fordi bestanden av fisk ble mindre og mindre. Mange av fiskerne solgte ikke båtene sine da de håpet på å få tilbake det gamle levebrødet sitt, men slik gikk det ikke. Hva gjør en fisker med båt og uten inntekt? Ja, noen av dem blir lokket av svimlende summer for å frakte flyktninger over Middelhavet.

AV HELLE HAGENAU

Leder av Nei til EUs internasjonale utvalg
hhagenau@online.no
 no

vet. De vet det er ulovlig, men noe skal de leve av.

På det samme seminaret ble det også fortalt hvordan EU, Kina og Russland kjøper opp havet utenfor den vestafrikanske kysten. Dermed fratras den lokale befolkningen sin inntektskilde og en viktig del av ernæringen sin. Noen av dem finner andre måter å overleve på, mens andre ikke greier det. De ender i fattigdom og ser kun en utvei på deres elendighet: ett nytt liv i Europa.

EUs yttergrense

Under årets Verdens Sosiale Forum deltok jeg på et seminar om konsekvenser av EUs migrasjonspolitik i utviklingsland. Innlederen fra Mauritania omtalte sitt land som EUs første ytre grense. Det har vært oppført interneringsleir (mottakssentre) for EU-penger, men forholdene var så dårlige at regjeringen måtte stenge dem etter eksternt press. Fra Mauritania er det kun kort vei til Kanariøyene, som er en del av Spania. Flyktningene har forsøkt å ta seg sjøveien til «det forjettede landet», men mange har, som vi har sett i Middelhavet, omkommet på vei dit.

På grunn av Schengen reiser flere til Sentral-Afrika for å prøve lykken der. Fra Mali hørte vi at folk hadde søkt

lykken i Spania, og mange hadde funnet seg arbeid der, men så slo eurokrisen inn, de ble arbeidsløse og tvunget til å returnere til Mali. En kvinne fortalte om hvordan papirløse barn blir sendt alene ut på den farefulle ferden til EU. De som når fram vil for første gang bli registrert og få papirer på sin eksistens. Brutalt og hjerteskjærende på samme tid.

Afrikansk Schengen-kritikk

Den etterfølgende debatten var bemerkelsesverdig. Salen bestod av cirka like mange afrikanere som europeere. Afrikanerne kritiserte Schengen-systemet, måten flyktninger blir mottatt på og brudd på menneskerettighetene. Alle europeerne var tause, utenom undertegnede. Jeg måtte bare erklære meg enig med afrikanernes kritikk av Schengen. Jeg måtte bare si at mange afrikanere blir tvunget til å flykte fordi de har mistet deres levebrød kanskje som følge av EUs fiskeriavtaler. Eller kanskje fordi EU har solgt subsidiert kjøtt som har utkonkurrert de lokale bøndene. Jeg måtte bare si at Schengen-landene, herunder Norge, har et ansvar for katastrofen i Middelhavet. Og så brøt applausen ut.

Nordland Nei til EU sang på Hurtigruta

I forbindelse med årsmøtet til Nordland Nei til EU 18.–19. april i Svolvær, ble det en impulsiv minikonserert på hurtigruta Lofoten. Nei-sanger og den nordnorske visa Nordaførr ble framført med engasjement og iver. Leder Svein Tennes ble takket av, og Lars Nielsen, som har sittet i fylkesstyret, ble valgt til ny leder.

Rafting på stabs-samling i Marnardal

Dei tilsette i Nei til EU la i år stabs-samlinga til Øyslebø og Høgtun kultursenter. Dei 17 tilsette vart ynskte velkomne av ordføraren i Marnardal i Vest-Agder, Helge Sandåker frå Ap. Ei anna spennande oppleving var rafting i Mandalselva! Det vart ei flott og kald oppleving.

Dag Seierstad-stipendet

Nei til EUs mastergradstipend på 20 000 kr gis til gode oppgaver om EU og Norges forhold til EU. Dag Seierstad-stipendet skal stimulere til kritisk kunnskapsutvikling om EU og Norges forhold til EU. Tema med stor relevans for det politiske ordskiftet vil bli prioritert. Alle studenter som arbeider med en relevant mastergradsoppgave kan søke. Søknadsfrist: 1. september 2015. Se mer på neitileu.no

Legg planar. Nestleiar Ådne Naper er leiar i arbeidsplankomiteen. Her diskuterer han planane for dei neste to åra med leiar Kathrine Kleveland. FOTO: ROGER HEIMLY

LANDSMØTE 2015:

Velkommen til Lofoten!

13.–15. november er det igjen klart for **landsmøte i Nei til EU**. Denne gongen samlast vi i vakre Lofoten.

Landsmøtet i år får eit nordnorsk preg, seier Kathrine Kleveland.
– Det er viktig for ein landsdekkjande organisasjon at vi brukar heile landet. Det er sjølv sagt billigast og enklast for styret og sekretariatet at vi har landsmøte på det sentrale Austlandet, men det er ein verdi for Nei til EU å reise til nei-bastionen Nordland.

Nei-bastion

Landsmøtet blir på Thon Hotel Lofoten, på kaikanten i Svolvær hamn. Hurtigruta legg til like ved og det er god utsyn over Vestfjorden og flotte, spisse fjell.

– Det var styret som tok avgjerda om å plassere landmøtet i Svolvær. Nærmare nei-land er det vanskeleg å kome, med nabokommunen Flakstad som hadde den høgaste nei-opplutninga i

1994 med 93,7 prosent nei i folkerøysinga, fortel Kathrine Kleveland, som sjølv vitja Lofoten på fylkesårsmøtet i Nordland Nei til EU tidlegare i vår.

Landsmøtet startar kl. 15 fredag og vert avslutta kl. 12 søndag.

Ny arbeidsplan

– Vi arbeider med ein ny arbeidsplan som blir viktig, fortel Ådne Naper, nestleiar i Nei til EU.

Naper leier arbeidsplankomiteen som no er i gang med ei total forandring av planen.

– Vi skriv alt på nytt og brukar ikkje «klipp og lim»-metoden, fortel Naper.

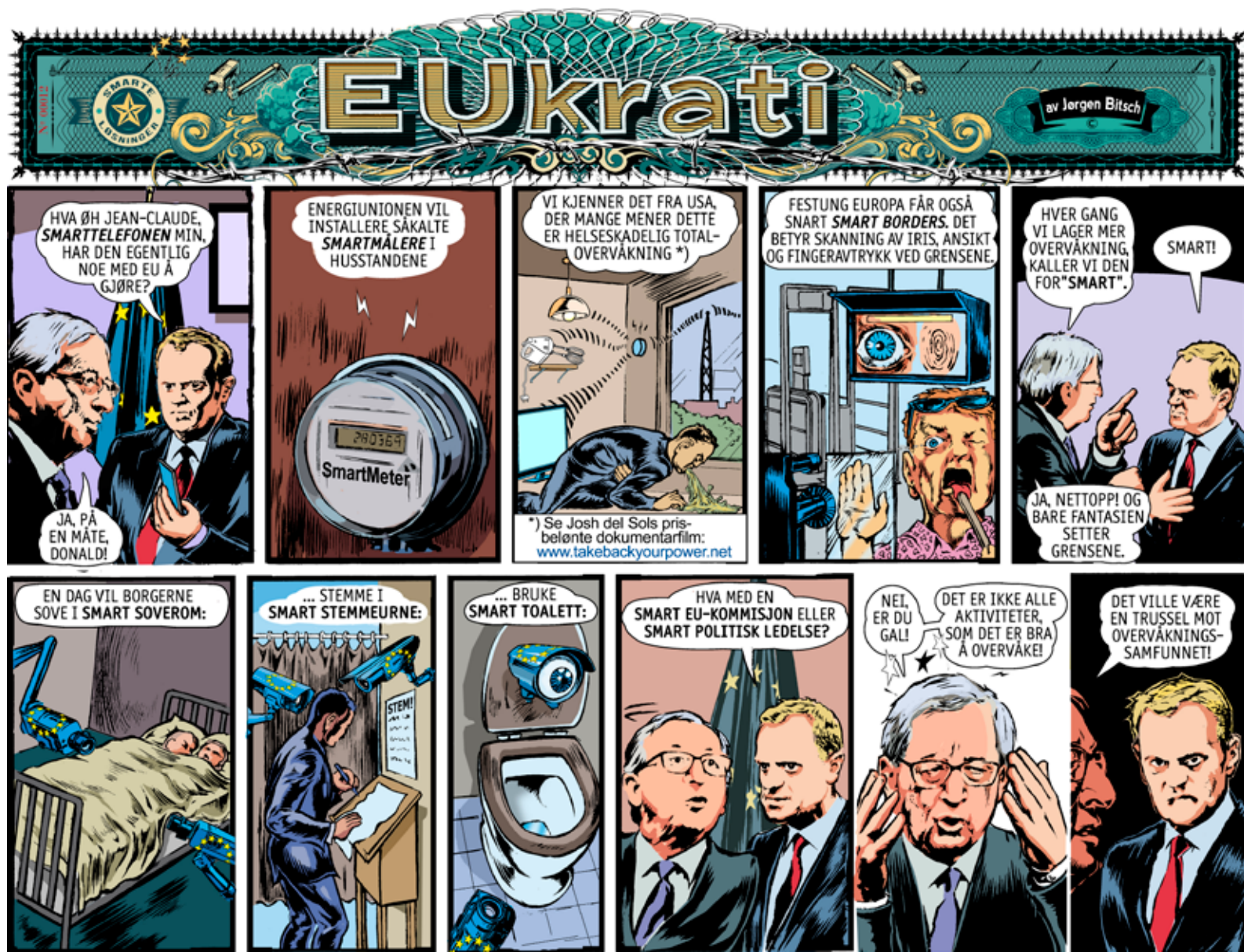
Arbeidsplanen blir toårig. Det vil seie at Nei til EU på landsmøtet legg planen for 2016 og 2017. Landsmøtet i 2016 vil berre gjere mindre endringar i planen, som då vil legge føringar for kva Nei til EU skal legge opp til i stortingsvalet 2017.

– Heile organisasjonen skal få framlegget til ny arbeidsplan på høyring seinast i august, så den kan bli eit grundig og godt arbeidsdokument for neste periode, seier Ådne Naper.

AV EVA MARIE MATHISEN

eva.marie.mathisen@neitileu.no

VERVEKAMPANJE:

Verv og vinn!

Verv nye medlemmer til Nei til EU, og **vinn fine premier.**

Nei til EU vil alltid trenge flere med seg på laget. Vi vil gjøre litt ekstra stas på de som sørger for rekruttering og nye medlemmer. Derfor har vi funnet fram fine premier til deg som verver. Du kan få premie for alle nye medlemmer du verver. Det nye medlemmet må ha betalt medlemskontingenten før du kan kreve premie.

Ønsker du å få premie for de du har vervet, eller ønsker du å vite hvor mange du har vervet så langt i år? Send en e-post til medlem@neitileu.no. Du må selv være medlem og ha betalt årets medlemskontingent for å få premie. Si også fra om du ønsker å få tilsendt verveblokk.

Verv 1
Få kopp eller handlenett

Verv 3
Få jubileumsboka «Folket sa nei»

Verv 5
Få profileringmateriell fra nettbutikken til en verdi av 500,-

Verv 10
Få årsabonnement på Spotify/Netflix/HBO eller DAB-radio

Verv 15
Få – Rørospledd

KAN FÅ STORE KONSEKVENSER:

EU-avstemning i Storbritannia

Senest i 2017 skal britene stemme om fortsatt **medlemskap av EU**. Det ble klart etter den overraskende seieren til det konservative partiet i begynnelsen av mai måned.

I januar 2013 lovet statsminister David Cameron at britene skulle få stemme om «Europa» i en folkeavstemning dersom de konservative vant valget i 2015. Cameron ville legge en reforhandlet avtale mellom EU og Storbritannia til grunn for avstemningen.

På daværende tidspunkt var det få

AV HELLE HAGENAU

Leder av Nei til EUs internasjonale utvalg
hhagenau@online.no

som trodde at de konservative ville valget og enda færre at den britiske statsministeren ville klare at forhandle fram en ny avtale. Mange observatører oppfattet Camerons trekk som å være av ren innenrikspolitisk karakter.

De konservative var i motvind på hjemmebane og truet av et stadig mer populært UK Independence Party

(UKIP) hvis hovedsak gjennom mange år nettopp har vært at Storbritannia må forlate EU.

Cameron vil bli i EU

Cameron har uttalt at han vil drive kampanje for at Storbritannia skal forbli EU-medlem hvis han får den reformen han ønsker. Han holder kortene tett inntil brystet om hva som vil bli den britiske regjeringens utspill og krav overfor EU. Etter all sannsynlighet vil fri flyt av arbeidskraft, begrenset trygd og andre sosiale ytelser til EU-innvandrere, unntak fra å delta i «en stadig tettere union» og skjerming av City of London (finanshovedstaden) fra EUs regelverk være blant kravene.

Folkeavstemningskampanjen er for så vidt allerede startet. Spørsmålet de skal svare på i folkeavstemningen er: «Bør Storbritannia fortsette å være medlem av Den europeiske union?». Dermed kan EU-tilhengerne ha en ja-kampanje og motstanderne må føre en nei-kampanje, som kan oppfattes som mer negativt.

Britisk medlemskap av EFTA vil åpne opp for en reforhandling av EØS-avtalen

HELLE HAGENAU

Leder av Nei til EUs internasjonale utvalg

Interesse for norsk EU-debatt

Krefter på begge sider har stått fram og ytret «Ja, det vil være bra for Storbritannia hvis vi gikk ut. Vi er store nok til å klare oss selv» eller «Nei, det vil være en økonomisk katastrofe og finansiell ruin dersom vi gikk ut. Hvem skal vi da handle med?». En ville kunne kjenne igjen visse argumenter fra vår avstemning i 1994.

De siste par årene har interessen for Norges EU-løsning økt betydelig i Storbritannia. Vi har også merket det i Nei til EU. Tillitsvalget har blitt intervjuet til et utall av britiske aviser, vi har opptrådt på britisk TV, innledet på møter og det har sågar blitt laget en film med

Cameron vil endre EU. Statsminister David Cameron turnerte de europeiske hovedstedene før EU-toppmøtet i juni. Han ønsker endringer i EU-traktaten, slik at han kan anbefale ja til fortsatt EU-medlemskap i folkeavstemningen.

FOTO:
NUMBER TEN

tittelen «The Norway Option». Mange EU-motstandere og -kritikere mener dessverre at en EØS-avtale vil være løsningen for Storbritannia.

Konsekvenser for Norge

En britisk utmeldelse av EU vil i aller høyeste grad være interessant for Norge – og Nei til EU. Dersom det skulle skje, kunne man forestille seg at Storbritannia ville søke om EFTA-medlemskap på nytt. Storbritannia, på lik linje med Norge, ønsker å fortsette med å handle med EU, men ønsker ikke å være bundet til de fire frihetene og det overstatlige apparatet som følger med EØS-avtalen. Et britisk medlemskap av EFTA vil skape en ny dynamikk og åpne opp for en reforhandling av EØS-avtalen. Nei til EUs krav om en fornyet handelsavtale med EU vil da være mer aktuell enn noensinne.

Statsminister Cameron har klart én av to bragder, så får vi se om han lykkes med den andre. Men folkeavstemning blir det uansett. Det har han lovet velgerne. Vi går en spennende tid i møte.

Les Standpunkt før alle andre!

■ No kan du spare miljøet medan du les Standpunkt. Nei til EU vil no tilby Standpunkt, Vett og andre publikasjoner som elektroniske abonnement.

■ I staden for å få Standpunkt og Vett pakka i plast i postkassa, kan du no få avisa tilsendt til e-postadressa di, slik at du kan lese den på lesebrettet eller datamaskina di.

Standpunkt som e-avis

■ Her kan du teste e-avisa: <http://www.neitileu.no/kunnskapsbank/publikasjoner/standpunkt> http://issuu.com/nei_til_eu

■ Vil du registrere deg som e-avisabonnent? Send ei melding til: medlem@neitileu.no

Aktivisten

Standpunkt vil bli bedre kjent med aktivister og tillitsvalgte i organisasjonen.

Navn?

■ Unni Bingen

Bosted?

■ Sørumsand

Alder?

■ 62 år

Verv i Nei til EU?

■ Fylkesleder i Akershus

Yrke?

■ Arealkoordinator ved MN-fakultetet, UiO

Når og hvorfor meldte du deg inn?

■ Har alltid (fra 1972) vært motstander av et EU-medlemskap for Norge

Hva er den største utfordringen for Nei til EU nå?

■ Beholde og øke medlemsmassen.

Hvordan kan Nei til EU nå bredere ut?

■ Økt synliggjøring gjennom sosiale medier, kronikker og leserinnlegg i lokale aviser. Regionale møter med aktuelle temaer. Utdeling av Nei til EU-materiell i forbindelse med valgkamp, med mer.

Eksempel på vellykket Nei til EU-arbeid?

■ Godt forberedte åpne møter med gode innledere og temaer som berører mange i tiden, samt pressedeckning av møtet. Gå med jakkemerke, synliggjør ditt standpunkt, ta debatten!

PUBLIKASJONER FRA NEI TIL EU

Hvor går EU? – 225 kr (medlemspris)

Eurokrisen har spisset motsetningene i EU. Får vi Euroens forente stater eller kan utviklingen snus til et nasjonens Europa? Nei til EUs årbok 2014 beskriver utviklingstrekkene og konfliktlinjene i EU og går inn i debatten om alternativene til dagens union. 128 sider.

EU-guiden: Verden er større enn EU – 60 kr

VETT 2-2015 er en ny versjon av EU-guiden, med en oppdatert og lett tilgjengelig innføring i EU-systemet, hva som er hovedproblemene med unionen og hvilke muligheter og fordeler Norge har utenfor EU. Heftet dekker fem tema: Folkestyre, solidaritet, velferd og

handel, miljø og ressurser samt handlefrihet. Du kan prøve dine egne kunnskaper i en EU-quiz. 48 sider i farger.

Alternativet til EØS er en fornyet handelsavtale 50 kr

Det finnes ikke belegg for at EØS-avtalen har vært viktig for den økonomiske utviklingen i Norge, eller at Norge må ha EØS-avtalen for å sikre våre økonomiske interesser. Det vil skape en situasjon for forhandlinger med EU om en ny handelsavtale. En avtale som må være uten det demokratiske underskuddet skapt av EØS. VETT 1-2015 beskriver den nye handelsavtalen. 48 sider i farger.

Handelsmønstre i EØS

Ny pamflett med sammendraget og utdrag fra MENON-rapporten Norge og EØS: Handlemønstre og rammer for samhandel i EØS-avtalen.

Ferske faktaark

- 5-2015: Håndhevingsdirektivet
- 4-2015: Spørsmål og svar om EØS
- 3-2015: TTIP, EØS og Norge

Løpesedler: Handelsavtale og TTIP/TISA

Aktuelle løpesedler, hver i A5-format, 2 sider.

- 1. «Alternativet til EØS-avtalen er en fornyet handelsavtale»
- 2. «TTIP: En avtale for de store selskapene» / «TISA: Privatisering av offentlige tjenester»

Fire grunner

Hovedargumentene mot EU-medlemskap kort fortalt. Ny utgave.

Last ned fra Nei til EUs nettsider:

www.neitileu.no/kunnskapsbank

Stor interesse for TISA. Oslo Nei til EU sitt åpne møte om TISA-avtalen samla heile 72 tilhørarar. Liv Signe Navarsete innleidde til debatt. Her er ho saman med Kjell Dahle, leiar i Oslo Nei til EU. FOTO: KJELL ARNESTAD

DEBATT OM TISA:

Åtaket på demokrati og velferd

Liv Signe Navarsete la vekt på hemmeleghaldet kring TISA-forhandlingane då ho innleidde for 72 tilhørarar på ope møte hjå Oslo Nei til EU om TISA 26. mai.

Med ei regjering som vil konkurranseutsetja det meste av offentlege tenester, kan TISA-avtala verta eit trugsmål mot både folkestyre, tryggleik og miljø.

– TISA handlar om organiseringa av tenestene og kven som skal tilby dei. I TISA må landa lista opp det ein ikkje ønskjer å deregulera, og det kan ikkje reverserast. Senterpartiet har stått på for å få sjå mandatet til dei norske forhandlarane, men det er uvisst om dei har eit fastlagt mandat. Det meste av informasjonen ligg hjå byråkratiet.

Bak lukka dører

Navarsete, som er tidlegare partileiar og statsråd og no sit i utanrikskomiteen, var opprør over hemmeleghaldet og den manglande viljen på Stortinget til å krevja openheit. I nett denne saka

er EU meir opne, og dei har publisert forhandlingsmandatet. I Noreg har vi berre opningstilbodet å halda oss til. Dette tilbodet vart ferdig rett etter at Solberg-regjeringa tiltredde.

– Noreg legg vekt på tenester innan oljeindustri, skipsfart, skipsforsikring, telekom og ingeniørtjenester. Her har regjeringa offensive krav. Men kva med skule, helse, miljø og alt anna som er viktige i folk sin kvardag?

Kven tener på TISA?

Tufts-universitetet har rekna ut at TISA kan kosta Europa 600 000 arbeidsplassar. I Noreg har NUPI sagt at TISA vil kunne gje ein vinst på 800 millionar kroner, men det er ein liten del av den totale handelen med tenester, som er på 300 milliardar.

Om eit land vil rekommunalisera tenester, kan selskap som tilbyr tenester innanfor det gjeldande feltet, krevja erstatning. Det har alt skjedd utan TISA; minsteløn, åtvaring mot røyking, forbod mot atomkraftverk med meir er handelshinder for den internasjonale storkapitalen.

Vidar Helgesen, statsråd for EU- og EØS-saker, seier i eit svar til Navarsete at TISA er av geopolitisk vekt i den usikre internasjonale situasjonen. Dimed trekkjer han inn tanken om «vesten mot resten», noko Navarsete mislikar sterkt.

Motkreftene

Navarsete trekte fram alliansen mellom dei frivillige organisasjonane – som Attac og Nei til EU – fagrørsla og dei politiske partia som er mot TISA og TTIP.

– Det er sterke krefter som pressar på i TISA-forhandlingane, og dei veit at offentlig debatt og openheit kring innhaldet i ei slik avtale vil gjera det umogleg å få ho vedteken. Garantiar er farlege; kor mange av Brundtlands garantiar innan EØS kunne vi stola på?

**AV KJELL
ARNESTAD**

kjell.arnestad@neitileu.no

Nationen er distriktenes næringsavis. Vi gir deg nyheter, reportasjer, meninger og debatt - seks dager i uken på papir, og hver dag digitalt. I **Nationen** får du siste nytt om landbruk og matproduksjon, næringsliv i distriktene, politikk og EU. Vi skriver om det som er viktig for deg som lever og virker i Distrikts-Norge.

Medlemstilbud!

Som medlem i Nei til EU gir vi deg et introduksjonstilbud på **Nationen**-abonnement.

Nationen komplett

papiravis 6 dager i uken + digital 7 dager i uken

12 mnd kun kr 2 691,-

(ord. pris kr 3 588,-) spar kr 897,-

6 mnd kun kr 1 512,-

(ord. pris kr 1 890,-) spar kr 378,-

3 mnd kun kr 780,-

(ord. pris kr 975,-) spar kr 195,-

Bestill abonnement

e-post nationen@mediacconnect.no

telefon 23 33 91 52

sms send kodeord NAT2006 til 1960 for 12 mnd
send kodeord NAT2005 til 1960 for 6 mnd
send kodeord NAT2004 til 1960 for 3 mnd

NATIONEN

Fakturagebyr på kr 50,- kommer i tillegg. Tilbudet er et eksklusivt tilbud til medlemmer i Nei til EU, og gjelder kun for nye abonnenter over 18 år. Tilbudet er et introduksjonstilbud for alle abonnements typer. Tilbudet er gyldig til 31.12.2015.

Sterke protester. Tvisteløsningsmekanismen som er planlagt inn i TTIP-avtalen vil gi selskaper retten til å saksøke stater for tapte forventede fortjenester. Demonstranter kaller TTIP-avtalen en trojansk hest. FOTO: GREENS-EFA

TTIP, TISA OG TVISTELØSNINGSMEKANISMENE:

Å beskytte big business fra folket

En gigantisk frihandelsavtale mellom USA og EU er under forhandling. Avtalen kalles TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) og har som ambisjon både å endre samhandelen mellom verdens to største økonomier, men også å lage prinsipper for handel og økonomisk samkvem som påvirker hvordan tredjeland som Norge handler med USA og EU.

Kanskje det aller mest kontroversielle i TTIP-avtalen er den såkalte investor/stat-tvisteløsningsmekanismen, som er tenkt å være en del av avtalen.

Investor/stat-tvisteløsningsmekanisme. Begrepet er så teknokratisk at det mest fristende når man ser det første gang er å ignorere det. Likevel er begrepet verdt å merke deg. Det kan få større påvirkning på folks liv og norsk politikk enn de fleste liker å tenke på.

En investor/stat-tvisteløsningsmekanisme gir transnasjonale selskaper rett til å saksøke staten i et land det har investert i, dersom landet innfører reguleringer som begrenser investeringens lønnsomhet. I praksis handler dette ofte om strengere reguleringer knyttet til miljø, helse eller sikkerhet.

TTIP-skolen

EU og USA har som mål å forhandle ferdig handels- og investeringsavtalen TTIP – Transatlantic Trade and Investment Partnership – i løpet av 2015. Hva vil avtalen bety?

Saksøkte Tyskland for 40 mrd

En rekke søksmål i nyere tid har gjort stadig flere oppmerksomme på hvor inngripende investor/stat-tvisteløsningsmekanismene er. I europeisk sammenheng er Vattenfalls søksmål mot den tyske staten foreløpig det mest kjente søksmålet der internasjonale tvisteløsningsmekanismer er blitt tatt i bruk. I 2011 forårsaket en tsunami i Japan et sammenbrudd i et atomanlegg i byen Fukushima. Katastrofen skapte politiske bølger helt inn i hjertet av Europa. I Tyskland, som lenge har fått store deler av sin energiforsyning fra atomenergi, brøt det ut gateprotester. Motstanden fikk til slutt forbundskansler Angela Merkel til å framskynde utfasingen av atomenergi med flere år.

Dette fikk det svenske energiselskapet Vattenfall til å reagere. Selskapet hadde investert i tyske atomanlegg og fryktet at investeringene nå ville bli ulønnsomme. Vattenfall saksøkte Tyskland for 4,7 milliarder euro, rundt 40 milliarder norske kroner med dagens kurs.

Brukte spesialdomstol

Flere ting gjør dette søksmålet oppsiktsvekkende og skremmende for alle

som er opptatt av demokrati og folkelig påvirkning av politikken. For det første ble den tyske staten, altså tyske skattebetalere, saksøkt for en politikkendring som utvilsomt var i pakt med tyske velgeres ønsker. Angela Merkel faset ikke ut atomenergi fordi det var enkelt eller billig, men fordi det folkelige presset mot atomenergi til slutt ble for stort for en demokratisk valgt regjering til å motstå.

For det andre foregikk ikke søksmålet i tyske rettsaler, etter tysk lov, som tyske velgere er i stand til å påvirke gjennom valg. Søksmålet foregikk i den Washington-baserte spesialdomstolen *International Centre for Settlement of Investment Disputes*. Denne spesialdomstolen er underlagt Verdensbanken. Tilknytningen til Verdensbanken innebærer at stater som blir dømt av denne domstolen og ikke retter seg etter dommen, kan bli nektet lån i Verdensbanken eller i det internasjonale kredittmarkedet generelt. Dette har gjort *International Centre for Settlement of Investment Disputes* til en foretrukket domstol for transnasjonale selskaper som saksøker stater. Selskapene vet at statene risikerer mye dersom de taper.

For det tredje er søksmål som foregår i internasjonale tvisteløsningsdomstoler omgitt av et helt annet hemmelighold enn ordinære rettsaker. Da Vattenfall kunngjorde sitt søksmål mot Tyskland, nektet selskapets talsmann Magnus Kryssare å bekrefte størrelsen på erstatningen de krevde. «Basert på reglene for konfidensialitet i denne prosessen kan ikke Vattenfall gi noen kommentar om størrelsen på kompensasjonen», sa han i en kommentar til magasinet *World Nuclear News*. Investor/stat-tvisteløsningsmekanismer gir makt til internasjonale selskaper på bekostning av stater og deres borgere.

Ville røykeloven blitt innført?

I disse dager er det elleve år siden røykeloven ble innført i Norge. Helsedirektoratet utførte i fjor en undersøkelse som viste at 94 prosent av befolkningen var positive til loven. Det er i dag hevet over enhver tvil at røykeloven har vært positiv for Norge. Den har gitt bedre helse i befolkningen, bedre innklima for folk med luftveisproblemer og bedre arbeidsmiljø for hundretusener av ansatte i servicenæringene. Da loven ble innført, var den imidlertid svært omstridt. Daværende helseminister Dagfinn Høybråten var i en periode Norges mest omstridte mann.

Ville en mindretallsregjering som var avhengig av støtte fra Frp, slik datidens Bondevik-regjering var, ha innført røykeloven dersom det kunne ha ført til søksmål fra transnasjonale selskaper på størrelse med hele forsvarsbudsjettet?

Mekanismene flytter makt fra folkevalgte organer til lukkede internasjonale rettssystemer

ANNE MARIE AANERUD

Standpunkt 3-2015

Kanskje virker dette som en søkt problemstilling. Det er det dessverre ikke. Den nåværende Høyre- og Frp-regjeringen har ved flere anledninger sagt at den mener Norge bør slutte seg til TTIP-avtalen. I tillegg er Norge med i TISA-forhandlingene (Trade in Services Agreement) sammen med blant andre EU-landene.

TISA inneholder en såkalt paraplyklausul. Det innebærer at mekanismer som gjelder i en avtale der et land er med, også gjelder for andre avtaler som landet er med i. Det er ventet at også TISA-avtalen kan komme til å inneholde en investor/stat-tvisteløsningsmekanisme. Dermed kan Norge få investor/stat-tvisteløsningsmekanismen med på lasset gjennom TISA. Essensen er at det du gir en handelspartner, gir du alle. På tvers av avtaler. Lenger bort fra folkevalgt påvirkning er det vanskelig å komme i et demokratisk system. Så dersom Norge, av gode og legitime grunner, skulle si nei til å delta i TTIP, vil vi likevel kunne få en av de mest omstridte tiltakene i TTIP til Norge.

Paradoksalt nok kan EU-landene komme til å redde oss fra dette. Både Frankrike og Tyskland (som har sine bitre erfaringer med internasjonale tvisteløsningsmekanismer) har sagt at det er uaktuelt for dem å gå med på en TTIP-avtale som inneholder en investor/stat-tvisteløsningsmekanisme.

Flytter makten

Uansett om TTIP eller TISA kommer til å bringe investor/stat-tvisteløsningsmekanismen til Norge i denne omgang eller ei, er det verdt å følge med på den internasjonale trenden som disse mekanismene utgjør. De blir flere og stadig mer omfattende. Politikere og borgere er i liten grad klar over hvor inngripende disse mekanismene kan være. Mekanismene flytter makt fra folkevalgte organer til lukkede internasjonale rettssystemer, og de flytter penger og innflytelse fra skattebetalere til transnasjonale selskaper.

Som en lobbyist jeg traff i Kongressen i Washington beskrev det: «Disse avtalene er ikke laget med vanlige folks velferd i tankene, de er laget for big business». Det handler ikke om å beskytte folket fra big business, men om å beskytte big business fra folket.

AV ANNE MARIE AANERUD

Politisk rådgiver i Senterpartiets stortingsgruppe. For tiden er hun i permisjon fra sin stilling på Stortinget for å være gjesteforsker ved George Washington University i Washington DC, der hun forsker på TTIP-avtalen og konsekvenser for Norge.
FOTO: TORBJØRN TANDBERG

BESTILL JUBILEUMSBOKA!

Dag Seierstad: **Folket sa nei** *Norsk EU-motstand frå 1961 til i dag*

«50 års vellykket EU-motstand pakket sammen til et praktverk. En politisk minnebok for folk som er interessert i politikk og historie.»

Stein Aabø i *Dagbladet* 25. november 2014

«Med Folket sa nei har Seierstad vært med på å mure en del av framtidens historiske fundament og det kommer vel med.»

Bjarte Botnen i *Vårt Land* 29. desember 2014

«Boka gir et bredt og innsiktsfullt bilde på hva som gjorde det mulig å tilføre en samfunnselite et nederlag også i 1994.»

Leder i *Gudbrandsdølen Dagingen* 28. november 2014

Bestill boka på
neitileu.no

SOMMER-
RABATT

Ny redusert pris
kr 249,-

Tysk dominans

Hvorvidt **Brussel eller Berlin** er EUs reelle hovedstad i disse dager er faktisk et diskusjonstema. Tyskernes dominans er gjenstand for debatt og en smule bekymring.

Jeg elsker Europa. Selv om det ikke først og fremst er «europæer» jeg vil betegne meg som, elsker jeg Europa. For min del er identiteten knyttet til at jeg er trønder fra Trondheim. Dernest har jeg identitet som nordmann, det vil si innbygger i Norge. Så klarer jeg å ha en noe svakere tilhørighet til Norden. Identiteten utover det deles jevnt mellom Europa og verden, som europeer og verdensborger. Men jeg er så begeistret for mange steder og folk i Europa at jeg uten å rødme innrømmer at jeg elsker verdensdelen vår.

For min del er det da en naturlig konsekvens å se på sentralisering, diktat og ensretting med grunnleggende skepsis. Og 21 år etter at vi vant folkeavstemninga i 1994 er jeg minst like opptatt av norsk handlefrihet utenfor EU. Jeg elsker Europa, men først og fremst det europeiske mangfoldet. Flere steder i Europa er blant mine desiderte favoritter: Barcelona, San Sebastian og Edinburgh. Catalunya, Baskerland, Skottland. Og Korsika.

Det er ikke så lett å forklare hva som gjør at en by eller region tiltaler

AV JO STEIN MOEN

standpunkt@
neitileu.no

meg. Jeg tror det er en kombinasjon av «kjærlighet ved første blick», altså en umiddelbar «ja»-følelse ved ankomst. Andre byer som jeg vet mange elsker, tiltaler meg mindre. Blant de som ikke har falt helt i smak, tross flere forsøk og besøk, er Roma og London. Og Berlin. Tilfeldigvis viser det seg ved opptelling at de delene av Europa jeg virkelig har sans for i stor grad har en ting til felles: de er i et spenningsforhold til hovedstad/sentralkraften. Mens byer som ikke faller helt i smak har en tendens til å være maktsentra. Det er en ikke tilsiktet, men synlig fellesnevner. Jeg har lurt mye på hva det kan skyldes. Hvorvidt det er en følelse av den smule «hovedstadsoverlegenhet» man merker når man bor utenfor Oslo-området, vet jeg faktisk ikke. Men da jeg nylig besøkte en av byene på «nei»-lista mi, reflekterte jeg en god del om dette. Det var ingen hvilken som helst by, men Berlin, byen der politikerne nå synes å stramme grepet i EU i det noen kaller «EUs eneste stormakt».

Flagget på Olympiastadion

I begynnelsen av juni var jeg to dager i

Berlin i anledning finalen i Champions League 2015, der FC Barcelona møtte Juventus. De to lagene hadde begge vunnet både serie og cup i henholdsvis Spania og Italia. Kampen endte med fortjent 3–1-seier til de katalanske storfavorittene.

Torino ligger i nordvestre Italia og har omlag en million innbygger. Den er Italias fjerde største by og et viktig industrisentrum. Blant annet hører bilfabrikanten Fiat (Fabbrica Italiana Automobili Torino) hjemme i byen. Barcelona er Spanias nest største by og hovedstad i Catalunya. Også dette er en industri- og «bil-by», med omfattende produksjon av bilmerket SEAT. Begge byene ligger i deler av landet der det over tid har vært en god del diskusjon om selvstendighet og løsrivelse, selv om det neppe er aktuell politikk i løpet av de nærmeste årene.

I fotball er identitet og tilhørighet viktig. Det slo meg imidlertid at i løpet av dagene i Berlin, blant tusener av flagg, så jeg ikke et eneste EU-flagg. Med unntak av at store EU-flagg vaiet fra toppen av et par statlige bygninger i sentrum av byen, som parlamentet

Det slo meg imidlertid at i løpet av dagene i Berlin, blant tusener av flagg, så jeg ikke et eneste EU-flagg.

JO STEIN MOEN

Standpunkt 3-2015

Bundestag, og et informasjonskontor for EU som het «Europäisches Haus», var det ikke mulig å få øye på unionen i folkehavet. Derimot vaiet Italias grønn-hvit-røde flagg fra hotellvinduer mange steder i byen, og utallige Juventus-fans knyttet flagget rundt livet eller lot det henge over skuldrene.

Et annet flagg som «manglet» var det spanske flagget. Som vanlig når FC Barcelona spiller kamp, er det nemlig det katalanske flagget med fire røde striper på gul bakgrunn, fotballsupporterne slutter opp om. Det er bokstavelig talt overalt, og katalanerne bruker bevisst fotballen som en måte å markere avstand til Spania som nasjon og ikke minst hovedstaden Madrid. Ved ankomst Olympiastadion fikk samtlige Barcelona-fans utdelt store katalanske flagg og beskjed om å rope det kjente ropet «IN – INDE – INDEPENDENCIA!» nøyaktig 17.14 minutter ut i kampen. Som sagt så gjort, og omlag 40.000 av tilskuerne viftet med flagget og ropte på selvstendighet etter 17.14, tidspunktet som minner om årstallet 1714, da Barcelona falt og Catalunya ble innlemmet i Spania.

Brandenburger Tor i Berlin.

Tyngdepunktet i EU har flyttet seg i retning av Berlin. EU-krisen har gitt Tyskland stor makt over de andre EU-landene.

FOTO:
AMB-FOTO (CC)

Som turist, tilskuer og observatør synes jeg det var slående i hvor liten grad folk brukte folkefesten til å synliggjøre sin støtte til det felles europeiske prosjektet. Eneste sted jeg så noe som minnet om den slags, var i en lederartikkel i The Berlin Times på kampdagen, der redaktør Detlef Prinz avsluttet sin lederartikkel slik: «Må det beste laget vinne Champions League. Men i dag er vi alle vinnere. La oss feire i fellesskap, som europeere med en felles europeisk framtid!»

Etter at FC Barcelona hadde feiret sin strålende seier i noen få minutter, mens tilhengerne fra Juventus-delen strømmet ut av tribunen, kunne vi se noe interessant. Den katalanske midtstopper-kjempen Gerard Pique hoppet over reklameskiltene og løp til Barcelonasvingen der han hentet et enormt stort katalansk flagg. Mens elleville lagkamerater samlet seg i andre enden av svingen, gikk den høyreste forsvarsspilleren målrettet tilbake på banen og rett mot midtbanesirkelen. Vel framme plantet han flagget i midtsirkelen etter at han hadde veivet med det i noen sekunder. TV-kameraene og

de flestes øyne var festet på lagkameratene hundre og femti meter unna, men vi som så det, merket stoltheten hos Pique. Noe senere hentet han sin to år gamle sønn og tok med gutten til flagget, som også guttungen vaiet med. Dette er intet mindre enn en tydelig politisk markering. Eller som det heter i en av de mest anerkjente sportsnettstedene i Europa: Det var en «tydelig, bevisst beskjed og markering av territorium». Alex Dimoni i Bleacher Report skriver videre at «det er umulig å unngå den politiske beskjeden, en offentlig påminnelse fra en av Catalunyas mest kjente sønner at regionen fremdeles ønsker frihet fra Spania». Det faktum at det katalanske flagget demonstrativt ble plantet i sentrum av Olympiastadion i Berlin, og ikke EU-flagget, er nok en påminnelse om at for mange er identitet og tilhørighet til lokalt og regionalt nivå sterkere enn til statene, for ikke si til overnasjonale enheter som EU.

Tysk Nei til EU-ekspert

I Berlin sitter en av Europas ledende eksperter på – av alle

Kalender

Juni

12.6. Oslo: Aksjon utenfor Stortinget for åpenhet om TISA-avtalen.

Fredag 12. juni skal Stortinget behandle et representantforslag om offentliggjøring av rammeteksten til TISA-avtalen. Tilsluttede organisasjoner: Attac Norge, Nei til EU, Ungdom mot EU, NTL UiO, Postkom, Folkeaksjonen mot TISA, NTL UNG, LO i Oslo, Industri Energi.

13.6. Elverum: Åpent møte: TISA – En trussel mot Norge?

Er TISA en trussel mot norsk velferd og folkestyre? Hedmark Nei til EU med samarbeidspartnere inviterer til åpent om TISA.

13.6. Oslo: Attac-skolen.

Er du lei av at penger styrer politikken? Vil du være med å gjøre noe for å sette mennesker foran profitt i lokalvalget til høsten?

Juli

23.–27.7. Gulsrud: Sommerleir i Ungdom mot EU.

Tradisjonen tro arrangerer Ungdom mot EU sommerleir på idylliske Gulsrud leirsted i Buskerud, 23.–27. juli 2015.

Oktober

3.10. Tromsø: Åpent møte om EØS og arbeidslivet.

Troms Nei til EU, i samarbeid med Fagforbundet Troms og EL & IT Forbundet Troms og Svalbard inviterer til åpent møte, der nyvalgt leder av EL & IT Forbundet, Jan Olav Andersen, vil innlede over temaet: EØS – en trussel mot det ordna arbeidslivet.

24.–25.10. Oslo: Rådsmøte i Nei til EU sentralt

Rådsmøtet er det høyeste organet mellom landsmøtene.

November

13.–15.11. Svolvær: Landsmøte i Nei til EU

ting – norsk EU-motstand. Carsten Schymik har i mange år hatt tilhold ved Nord-Europa-instituttet på Humboldt-universitetet i Berlin.

Fra sitt kontor på Unter den Linden midt i den tyske hovedstaden har Schymik i flere år studert norsk EU-debatt og Nei til EU i særdeleshet. I 1999 drev tyskeren sågar feltstudier av Nei til EUs organisasjon og politikk, et resultat av at han under EU-kampen i 1994 var utvekslingsstudent i Bergen. Norsk EU-debatt var relativt eksotisk for en innbygger i et land som ikke akkurat er kjent for å plage innbyggerne med folkeavstemninger om EU-saker, og der Forbundsdagen har tradisjon for å godkjenne EU-traktater nær sagt enstemmig. Da Schymik våren 2001 ble intervjuet av tidsskriftet Frit Norden, fortalte han at det «å være en god demokrat og samtidig motstander mot europeisk integrasjon er overraskende i Tyskland». Det har vært opplest og vedtatt at europeisk integrasjon er et gode, selv om motstanden mot euro var stor blant så vel folk som eksperter både før og under introduksjonen av euro, og motstanden er ikke blitt mindre med årene.

Da jeg skrev om Schymik og hans forskning i Standpunkt i 2008, skrev jeg følgende: «Hvorvidt Schymik selv er EU-entusiast eller euroskeptiker vet jeg ikke. Men hans analyser av nord-europeisk EU-motstand er uansett respektfull og nyansert, og noe ganske annet enn det som ofte presenteres av irriterte norske 'JAKademikere' som skjemmes av folkes nei.» Er det kanskje tid for at noen pusser støv av Schymiks analyser og oversetter hans bok fra tysk til norsk?

EUs reelle hovedstad (?)

I seriøse norske aviser og tidsskrifter for tida er Tyskland i fokus. På forsiden av den norske utgaven av Le Monde Diplomatique i mai 2015 er det et bilde

Angela Merkel.

Wolfgang Streeck, æresdirektør for Max Planck-instituttet, mener forbundskansler Angela Merkel kan gå inn i historien som den som frigjorde Europa fra euroen. FOTO: NUMBER TEN

av den tyske kansleren Angela Merkel som peker målrettet framover. Det heter i hovedopplaget at «Med eurokrisen har Tyskland fått en enorm makt over de andre EU-landene i konflikten mellom to uforsonlige økonomiske modeller».

I en bredt anlagt artikkel konstaterte Le Monde Diplomatique nylig at Tyskland «påtvinger de andre statene sin økonomiske kultur» som innebærer «null underskudd, null gjeld, null toleranse overfor Hellas». Wolfgang Streeck, æresdirektør for Max Planck-instituttet für Gesellschaftsforschung i Köln skriver at euroen «ble til et felles mareritt» og at integrasjonen er blitt «en politisk og økonomisk krise». Streeck sin analyse er nokså dystert: «De voldelige ideologiske og økonomiske konfliktene som river EU i stykker og gir grobunn for nasjonalisme, er langt fra over.» Og når det gjelder hjemlandet mener han at «Tyskland, det største og utvilsomt rikeste eurolandet, vil få skylden på grunn av sin politiske imperialisme og økonomiske egoisme». Ifølge Streeck hviler samholdet i eurosonen «nå bare på frykten for konsekvensene av en eventuell oppløsning», og derfor er hans spådom at euroens dager muligens er talte, og han «kan ikke utelukke at hun [Angela Merkel] går inn i historien som forbundskansleren som frigjorde Europa fra en fellesvaluta som ble et felles mareritt».

Tyskland er også tema i siste nummer av Samtiden (tidsskrift for politikk, litteratur og samfunn), der Helge Jorheim, professor i kulturhistorie ved Universitetet i Oslo, beskriver hva som ligger til grunn for Tysklands EU-politikk. I kronikken «Tysk nøling» konstaterer han at landet nå er i posisjon «til selv å svinge taktstokken», og at «tysk sparepolitikk er virkeligheten for alle EUs medlemmer, fra Hellas og nordover». I en meget interessant analyse drøfter Jorheim hvorvidt tyskerne «motvillig» inntar rollen som den dominerende makt i EU, og et sentralt begrep hos ham er «den motvillige hegemon». Artikkelen oppsummeres med følgende spørsmål: «Kanskje kan Europa og EU klare seg godt uten en 'hegemon'. Kanskje er det mulig å være en økonomisk stormakt uten å strebe etter politisk lederskap. Kanskje er det vel så viktig for Tyskland å bidra til å styrke Frankrikes politiske og økonomiske posisjon, slik at EU kan forbli utspredd og multisentrisk, i stedet for å gravitere rundt Berlin.» Tida vil vise hvordan EU utvikler seg.

Men det er lite tvil om at mye av det vil avgjøres i byen ved elva Spree. Berlin. Som fremdeles ikke er blant mine favorittbyer, tross en fantastisk fotballkamp da Barcelona vant sin femte Champions League-turnering 6. juni 2015.

NYE BØKER:

Eurokrisen på papiret

Eurokrisen har nådd norsk sakprosa, med **flere bøker** de siste månedene.

Vi har allerede lest Ingeborg Eliassens interessante *Hardt arbeidsliv* (omtalt i Standpunkt nr. 1-2015), og nå kommer beretninger fra forfattere i felten om spanske Podemos, fagbevegelsens stilling og brustne EU-visjoner.

Fra EU-kommisjonen får vi høre at mye går bedre i unionens økonomi, og Angela Merkel forsøkte nylig å friskmelde euroen ved å utpeke Irland til den nye vekstmotoren og et forbilde for effekten av den tyske nedskjæringslinjen. På papiret har Irland en økonomisk vekst på nesten fem prosent, men realøkonomien forteller en annen historie. Det private forbruket er fortsatt lavere enn i 2009. Veksttallene er blåst opp ved at også varer produsert i utlandet av irske selskap nå regnes med som irsk eksport. Store summer strømmer gjennom finanssektoren, Irland er nærmest et skatteparadis for store selskaper, uten at det bedrer levkår eller kjøpekraft for befolkningen.

Spansk sensasjon

Hvilke fortellinger får vi så i bøkene om eurokrisen, gir de nye innsikter? Lotta Elstads ferske bok *Den spanske sensasjonen Podemos* er i alle fall et aktuelt korrektiv til den dominerende mediafortellingen om at motreaksjonene mot EU i medlemslandene i all hovedsak kommer fra ytre høyre. Podemos er et nytt parti, stiftet i fjor vår, og gjorde sensasjon da de på to måneder trakk 1,2 millioner velgere i EU-parlamentsvalget. Nå topper de jevnlig meningsmålingene og kan bli Spanias største parti i neste valg. Sentralt for Podemos er protestene mot kuttpolitikken pålagt av EU, og de har også tatt til orde for å gå ut av euroen.

Boken beskriver hvordan partiet har operasjonalisert og målrettet politisk den misnøyen som vi så i de seneste årenes indignerte gatепrotester i Spania. Podemos unnviker en tradisjonell høyre-venstreakse, og unngår venstresideretorikk om klasse og arbeidere. I stedet spenner partiet en konflikt mellom det gamle og det nye, mellom oligarki og demokrati – og de gjør seg til talsmenn for fornuft og ærlighet. Det er likevel ingen tvil om at partiet, når vi ser på politikken det står for, tilhører venstresiden. Elstad viser forankringen til latinamerikansk

venstreside og særlig Ernesto Laclaus tanker om populisme.

Lederen Pablo Iglesias har bygd seg opp som en kjent tv-personlighet, og han er en ikke uviktig grunn til partiets kraftige oppslutning. Elstad påpeker at ved valget til EU-parlament ble det trykt foto av ansiktet hans på stemmeseddelen, noe som er like uvanlig i Spania som det ville vært i Norge. Hun gir også flere forklaringer på framgangen: ordvalg og retorikk, den målrettede erobringen av tv-debatter, lokal organisering, ånden fra gateprotestene og at partiets politikk svarte på et behov i et samfunn preget av krisen og der de etablerte partiene er innviklet i korrupsjon. Boken er en lettlest og oppdatert innføring, men den kunne godt vært lengre og analysert utsiktene for at Podemos kan bli statsbærende og om partiet virker inn på politikken i Brussel og EU-landene for øvrig.

Solid om fagbevegelsen

Tidligere Klassekampen-journalist Halvor Fjermeros har skrevet en på alle måter solid bok om fagbevegelsen og sosial motstand mot endringene av arbeidslivet gjennom eurokrisen. Et hovedpoeng i *Uro i euroland*, som boken heter, er at EU og etableringen av det indre markedet har lagt til rette for det Fjermeros kaller flekskludering, en omskriving av EU-kommisjonens flexicurity. EUs fri flyt gir fleksibilitet for kapitalen, men skaper usikre og flyktige arbeidsplasser.

Fjermeros har reist i Tyskland, Storbritannia, Spania og Hellas, og intervjuet personer i fagbevegelsen og andre organisasjoner. De mange møtene gir både bekreftelser og brytninger for forfatterens egne antagelser. Det er også mye interessant statistikk og fakta i boken. Samtidig tar Fjermeros seg tid til reiserefleksjoner om de stedene han besøker, for å gi tilstedeværelse i framstillingen.

Boken gir en viktig påminnelse om at Tyskland, som ut fra økonomiske parametre er EUs suksesshistorie med overskudd i handelsbalansen og relativt lav ledighet, har et arbeidsliv med omfattende sosial dumping og minijobber man ikke kan leve av. Ved siden av Bulgaria og Romania, forteller Fjermeros, er Tyskland det landet i Europa der inntektsgapet mellom de fattigste

Den spanske sensasjonen Podemos

Av Lotta Elstad
Manifest Forlag, 2015
108 sider

Uro i euroland

Av Halvor Fjermeros
Res Publica, 2014
256 sider

Europeere

Av Simen Ekern
Cappelen Damm, 2015
304 sider

AV MORTEN HARPER

morten.harper@neitieu.no

og de rikeste har økt mest.

Forgreningene av sosial dumping trekkes også til Norge, gjennom rørleggerskandalen ved Coops lagerbygging på Jessheim med spansk underleverandør. Fjermeros møter en av rørleggerne i hjembyen Zaragoza. De arbeidet for femti kroner timen med korttidskontrakter, usikre arbeidsforhold og lange dager. Først etter påtrykk fra den norske fagforeningen og tv-dekning, ryddet Coop opp i forholdene.

Drømmen om EU

Journalist og forfatter Simen Ekern reiser også i flere europeiske land, men ferdes jevnt over i et mer øvre samfunnslag enn Fjermeros. Han intervjuer den kjente historikeren Geert Maak i Amsterdam om feilslåtte nasjonale vyer, De Grønnes frontfigur Daniel Cohn-Bendit i Brussel som argumenterer for et Europas forente stater, og han møter også EU-parlamentets president Martin Schulz i EU-hovedstaden. Som representant for EU-kritikken, vier han særskilt plass til et intervju med Nasjonal Fronts leder Marine Le Pen.

Ekern skriver godt, og de fleste reisebetraktningene – som er både mange og utbroderende – beriker framstillingen, enten de er av triviell eller assosierende karakter. Boken starter med mimring fra tidlig 1990-tall, da han kom til Brussel som Erasmus-student. Han bodde i et kollektiv med ungdom fra flere europeiske land og beskriver muntert deres særtrekk, som et bilde på gledene ved europeisk fellesskap. Men nå, forteller han, har mange mistet troen på EU, og krisen har skapt en «fortapt generasjon».

Formen er personlig, men det er en ganske så konvensjonell fortelling om eurokrisen boken gir oss. Hovedproblemet synes å være for svak sentral styring i pengeunion, og at det ble trikset med tallene da Hellas kom med. Ekern drøfter i liten grad hvorvidt pengeunionen i det hele tatt er en egnet konstruksjon for så ulike økonomier som EU-landene er.

Siste kapittel er om Hellas, og beskriver krisen og motstanden mot EUs krisepolitikk, men ender i en konklusjon der Ekern argumenterer for mer overnasjonalitet, eller mer EU, som det heter. Teksten rommer en viss selvironi til forfatterens kosmopolitiske idealer, men drømmen om EU synes å være for kjær til at boken blir den selvransakelsen hendelsene og konfliktene han beskriver, legger opp til.

NEI TIL EU DER DU BOR:

Full fart framover for Finnmark Nei til EU

Landets nordligste fylke er stort, har lange avstander, mye natur og et **Nei til EU-fylkeslag** på vei oppover og framover.

1.

2.

3.

4.

Fylkesleder Synnøve Thomassen er optimistisk og energisk etter årsmøtet i Alta i april.

– Finnmark Nei til EU er i siget, smiler Thomassen og fortsetter:

– Årsmøtet var bedre besøkt enn på flere år, og vi fikk på plass et nytt styre på syv personer, fire damer og tre menn. I tillegg ble det valgt like mange på varalista, tre damer og fire menn.

Det nye styret er bredt sammensatt, med folk med bakgrunn fra både Rødt, SV, Sp, Senterkvinnene, Arbeiderpartiet, Kystpartiet, Venstre, Norges Bondelag og det samiske partiet Arja. Med seg i styret har Thomassen fått Bengt Stabrun Johansen fra Alta, Elisif Wilhelmsen fra Porsanger, Ørjan Veivle fra Båtsfjord, Torhild Ackermann fra Sør-Varanger, Karen Inga Vars fra Tana og Bjørn Tore Søfting fra Vadsø. På de tre første varaplassene følger Jorunn O. Haug fra Sør-Varanger og Geir Iversen fra Hasvik og Ingrid Sofie Benum fra Vadsø.

– Som dere skjønner har vi både god politisk og geografisk spredning i det nye styret, sier Thomassen.

– Og i alle fall tre av oss har eller har hatt beina solid planta i fagbevegelsen!

Verdens nordligste TTIP-møte

Thomassen forteller videre at det blei verva fem nye medlemmer under selve årsmøtet. I tillegg var det flere som

1. Nordkapp-skiltet i Lakselv kommune.

2. I løpet av en uke i Finnmark har jubileumsstafetten Kautokeino, Karasjøk, Tana, Varangerbotn/Nesseby, Kirkenes, Vadsø, Lakselv, Honningsvåg, Kvalsund, Hammerfest og til slutt Alta. Stafettbilen kjørte til sammen 195 mil i Finnmark, samme distanse som fra Oslo til Nordkapp. Her får varaordfører i Alta, Ronny Berg, stafettspinnen av Benedikte Pryneid Hansen. FOTO: WIBEKE BERGHEIM,

3. Standsaktivitet. Benedikte Pryneid Hansen, nestleder i Nei til EU, på stand med varaordfører Hartvik Hansen (t.h.) som tok mot stafettspinnen på vegne av Tana kommune og tok seg god tid til å diskutere saken både med oss og med andre besøkende på standen. FOTO: TORI AARSETH.

meldte seg inn i forkant av møtet fordi de ble spurt om å stille til valg.

– Jeg har ikke noe eksakt tall her, men hver eneste én er viktig, fastslår hun.

I forbindelse med årsmøtet hadde Finnmark Nei til EU invitert nestleder Benedikte Pryneid Hansen på besøk, og hun holdt en innledning om TTIP og TISA på et åpent møte etter årsmøtet. Møtet ble meldt inn som en del av den verdensomspennende aksjonen Global Trade Day, og ble ikke overraskende verdens nordligste arrangement i denne aksjonen. Årsmøtet vedtok også en uttalelse om TTIP og TISA, som blant annet kom på trykk i avisa Sagat på selve aksjonsdagen 18. april.

Ny giv

Thomassen, som har vært fylkesleder i flere år, innrømmer at det i perioder har vært tungt å drive et fylkeslag med relativt få medlemmer, trange økonomiske rammer og få tillitsvalgte med arbeidskapasitet. Før årsmøtet hadde hun til og med lekt med tanken på å trekke seg som leder av fylkeslaget. Så skjedde det noe:

– Jeg kjente på følelsen av at «noe er på gang der ute». EØS-vedtakene som til nå har kommet i tre LO-forbund, bærer bud om at det er en bevegelse, og nei-alliansen, gamle og nye partnere, har uten tvil begynt å våkne til live

igjen, utdypes Thomassen.

– Så denne gangen, under forberedelsene til årsmøtet, ble det etter hvert nærmest litt lystbetont å tenke planlegging framover. Og kampen mot et mer og mer EU-lik, markedsliberalistisk og usolidarisk samfunn, og for demokrati, sjølråderett og menneskeverd, er jo så himla viktig!

At Nei til EU på landsmøtet i 2014 gjorde et budsjettvedtak med betydning for økonomien til Finnmark Nei til EU var også en viktig grunn til nyvunnet optimisme.

– Landsmøtets budsjettvedtak innebar en omtrentlig fordobling av fylkeslagets økonomiske rammer fra og med i år, og har dermed gitt oss et reelt handlingsrom med tanke på framtidig aktivitet. Det har definitivt gjort en forskjell, sier Thomassen.

Årsmøtet ble både en politisk og organisatorisk suksess, og det nye styret er godt i gang med arbeidet.

– Vi har allerede en plan for hvordan vi vil bruke noen av de ekstra pengene vi nå har på budsjettet. Vi planlegger et styreseminar til høsten for å få både politisk og organisatorisk påfyll. I tillegg har Finnmark fått tildelt 50 000 kroner av Utenriksdepartementet til et eget prosjekt, nemlig en konferanse om EØS og arbeidslivet, sier hun.

Thomassen forteller at arbeidet med å få fagbevegelsen i Finnmark med på

VARME ORD & STIKK I SIDA

Standpunkt vil i dette nummeret dele ut Varme ord og Stikk i sida til:

Varme ord

Mimmi Kvisvik i Fellesorganisasjonen og **Jan Olav Andersen** i EL & IT Forbundet. FO og EL & IT Forbundet har i vår vedtatt at de vil ut av EØS-avtalen. Dermed slutter de seg til Transportarbeiderforbundet som de første av LO-forbundene som sier nei til EØS.

Stikk i sida

Svein Roald Hansen fra Arbeiderpartiet stoler på forsikringene fra Høyre- og Frp-regjeringen, om at TISA-avtalen ikke vil frata Norge muligheten til å regulere og stille krav. Fagforbundet er overrasket over at Hansen sier det ikke blir et problem å avgjøre at konkurransutsatte tjenester kan tas tilbake.

TIPS OSS!

Standpunkt-redaksjonen blir alltid glad for tips fra leserne. E-post: standpunkt@neitileu.no | SMS: Send NTEU tips [ditt tips] til 2030

Standpunkt

Ansvarlig redaktør:
Kathrine Kleveland

Redaktør:
Sindre Humberset

Layout:
Eivind Formoe og Sindre Humberset

Redaksjon:
Hildegunn Gjengedal, Tori Aarseth og Dag Seierstad.

Korrektur:
Kjell Arnestad

Opplag: 33 000

Redaksjonen avsluttet:
8.6.2015.
Medlemskap i Nei til EU koster 370,- kroner pr. år, og kan betales inn til kontonummer 7874 05 01517.

Trykkansvarlig:
Datatrykk

Annonser og istikk:
Ta kontakt for pris og informasjon. Budskapet i annonser og istikk står for annonsørens regning og trenger ikke være sammenfallende med Nei til EUs syn.

Post- og adresse:
Storgata 32,
0184 Oslo
Kontakt oss:
standpunkt@neitileu.no
Telefon:
22 17 90 20

laget i forbindelse med konferansen er godt i gang, og Utdanningsforbundet har allerede stilt seg positive og meldt sin interesse.

Årsmøtet vedtok også en ambisiøs handlingsplan for den kommende perioden. Både skoler og alliansepartnere, samt økt utadretta virksomhet vil være viktige satsingsområder. Vervearbeidet vil fortsette.

– Økt medlemstall betyr også styrka økonomi, påpeker Thomassen,

– Og i tillegg trenger vi mange medlemmer for å ha størst mulig politisk tyngde. Vi er en grasrotorganisasjon, det er viktig og det er vi stolte av å være.

Prioriterer kampen mot EØS

Finnmark Nei til EU stiller seg bak de politiske prioriteringen fra landsmøtet.

– Organisasjonens prioriterte

4. Offensiv leder. Fylkesleder Synnøve Thomassen forteller at pilene peker oppover for Finnmark Nei til EU. FOTO: SINDRE HUMBERSET.
5. Jubileumsstafetten 2014. Finnmark Nei til EU la inn en stor innsats for at stafetten i fylket skulle bli en suksess. Her overrekker Bengt Stabrun Johansen stafett-pinnen til ordfører i Karasjok kommune, Anne Toril Eriksen Balto. FOTO: TORI AARSETH.

AV TRUDE KOKSVIK NILSEN
trude.koksvik.nilsen@neitileu.no

Jeg kjente på følelsen av at «noe er på gang der ute»

SYNNØVE THOMASSEN
Leder i Finnmark Nei til EU

oppgave er nå at EØS-avtalen skal sies opp og erstattes av en fornyta handelsavtale med EU. En bredt anlagt ut av EØS-kampanje er allerede rulla i gang sentralt og vil bli intensivert i tida framover, landet rundt. Kravet om en tredje folkeavstemning, denne gangen om EØS, vil stå helt sentralt i denne kampanjen, forteller Thomassen.

Hun understreker at til tross for at det har kommet mange nye krefter inn i fylkeslaget er det alltid varmt velkomment med flere.

– Vi vil gjerne har flere medlemmer og flere aktivister!

Når vi ber Thomassen om å oppsummere de siste måneders hendelser, gjør hun det slik:

– Nå føles det ganske ok å være fylkesleder i Finnmark! I sum blir alt dette ganske stort og fantastisk, synes jeg.

Topp 5

Fem problematiske EU- og EØS-saker.

1 EØS-midler
Norge og EU forhandler på overtid om EØS-midler. Norge skal betale til østeuropeiske EU-land. Selv om Norge ikke er forpliktet til å betale for en ny periode, har europaminister Helgesen foreslått en økning på nesten 800 millioner de neste fem årene. Elendig forhandlingskunst, mener Nei til EU. [Ny]

2 TISA
Norge, EU, USA og flere andre land forhandler om frihandel som gir mer marked og mindre styring av offentlige tjenester. Forhandlingene er hemmelige. Vi får vite mer fra Wikileaks enn regjeringen om det som skjer. [Ny]

3 EUs tredje post-direktiv
Regjeringen, med støtte fra KrF og Venstre, omgjør det norske EØS-vetoet mot postdirektivet, på tross av entydige protester i høringsrunden. [Ned fra 1. plass]

4 Overnasjonalt finanstilsyn
Skal Norge slutte seg til EUs overnasjonale finanstilsyn og avgi suverenitet til ESA som kan overstyre våre nasjonale tilsyn? Regjeringen ønsker det. [Ned fra 3. plass]

5 Artikkel 19-for-handlinger i EØS
Vil Sylvi Listhaug la EU øke eksporten av landbruksvarer til Norge og slik undergrave grunnlaget for norsk matproduksjon? Forhandlingene pågår. [Uendret]

Neste Standpunkt

Frist for innlegg og andre innsendte bidrag til nummer 4-2015 er **10. september 2015**.

STABILE MENINGSMÅLINGER:

10 år med nei-flertall mot EU

Nå er det over **ti år siden** det sist var ja-flertall på meningsmålingene.

I april var det 10 år med nei-flertall på alle meningsmålinger som har spurt det norske folk om de ville stemme for eller mot norsk medlemskap i EU.

– I Nei til EU er vi strålende fornøyd med den høye oppslutningen i det norske folk mot unionsmedlemskap. Sentios siste måling viser at sju av ti sier nei, to sier ja og en vet ikke, sier Kathrine Kleveland, leder Nei til EU.

Nei-siden 2005

Etter flere år med ja-flertall på meningsmålingene snudde trenden våren 2005. En viktig faktor var at EUs grunnlovsprosjekt havarerte, etter at folkeavstemninger i Nederland og Frankrike vraket grunnloven. Motstanden viste at Nei til EU ikke er alene om å stå opp mot unionen. Så ble EU rammet av den økonomiske krisen, og EU-motstanden økte stabilt til mellom 70 og 80 prosent.

– Folk flest vil ikke ha en stadig raskere EU-tilpasning. Jeg merker meg også at regjeringen og europaminister Vidar Helgesen er på kollisjonskurs med folkemeningen. Den mest EU-tilpassningsvennlige regjeringen vi noen gang har hatt, er ikke på linje med den stabile motstanden i folket.

– Noen stiller spørsmål ved hvorvidt målingene fortsatt er nødvendig, men Nei til EU er glad for hver måling, og vi vet at vinden kan snu! De to største politiske partiene ønsker og ivrer for EU-medlemskap. Derfor synes jeg det er betenkelig at vi gjennom EØS-avtalen daglig tilpasser oss det EU som folket har stemt nei til to ganger.

EØS-avtalen et paradoks

– Folkestyret vant i 1972 og 1994, vi sloss mot makta, media og millionene. Ja-sida tok feil, som spådde økonomisk undergang, sier Kathrine Kleveland.

– Vi har etterspurte råvarer som olje, gass, fisk, mineraler og metaller. Vi

Feirer nei-flertall:

Åsa Kjerstine Moen, leder i Ungdom mot EU, Kathrine Kleveland, leder i Nei til EU, Vigdis Hobøl, generalsekretær i Nei til EU og Maren Holthe Hedne, generalsekretær i Ungdom mot EU.

FOTO: EIVIND FORMOE

har et skattesystem som sikrer at rikdommen kommer fellesskapet til gode.

– Med den entydige motstanden mot EU, er det derfor et paradoks at Norge gjennom EØS-avtalen fortløpende velger å overta så mange nye EU-regler.

Et styrket folkestyre

– Nei til EU tror på et styrket folkestyre der Stortinget vedtar saker på egen hånd, uten direktiv fra EU. En oppsigelse av EØS-avtalen til fordel for en tosidig fornyet handelsavtale er Nei til EU sitt alternativ.

– Med et stabilt nei-flertall i det norske folk i ti år, ser ikke medlemskapsdebatten ut til å komme opp med det første. Jeg vil likevel poengtere at organisasjonen vår heter Nei til EU, og at det å forebygge medlemskap i unionen alltid vil være det viktigste for organisasjonen vår, sier Kleveland.